

Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta
Centrum školského managementu

PaedDr., Bc. Pavel Schneider

Strategické řízení školství

Komparace vzdělávacích politik hlavních politických stran a vliv těchto politik na tvorbu strategie vzdělávání

Strategic Management Education

Comparison of the educational policies of the main political parties and the impact of these policies on the creation of an education strategy

Diplomová práce

Studijní program: Specializace v pedagogice
Studijní obor: Management vzdělávání

Vedoucí závěrečné práce: Mgr., Bc. Jiří Trunda

2014

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem závěrečnou práci vypracoval pod vedením vedoucího práce samostatně a citoval všechny použité prameny a literaturu. Dále prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Souhlasím s trvalým uložením elektronické verze mé práce v databázi meziuniverzitního projektu Theses.cz za účelem soustavné kontroly podobnosti kvalifikačních prací.

V Praze, 11.4.2014

.....
podpis

Poděkování

Děkuji tímto Mgr. Jiřímu Trundovi za cenné rady při zpracování diplomové práce.

Shrnutí

Závěrečná práce se zabývá problematikou tvorby strategického materiálu rozvoje vzdělávání v České republice na základě možného konsenzu hlavních politických sil v zemi. Cílem práce je formulace prvků strategie, které mohou být přijatelné pro hlavní politické síly, a je proto možné předpokládat její přijetí a reálné uskutečnění.

Formulace těchto cílů vychází z provedené komparace programů politických stran, které v parlamentních volbách na podzim 2013 získaly více než 1,5 % hlasů. Výsledky komparace byly dále srovnány s dokumentem MŠMT Hlavní směry vzdělávací politiky do roku 2020. Na základě toho byly formulovány problémy, při jejichž řešení lze očekávat konsenzus, a které se tedy mohou stát základem pro budoucí strategii rozvoje českého školství.

Výsledky práce přinášejí možnost využití při probíhající diskusi o strategii rozvoje školství, závěrů je možné využít při jednání mezi představiteli politických stran i dalších aktérů podílejících se na tvorbě strategie. Tímto postupem je možné předejít situaci, kdy při každé změně vlády dochází i k zásadní změně vzdělávací politiky a v důsledku k negativnímu vývoji školství a vzdělávání.

Klíčová slova

Strategie rozvoje vzdělávání

Hlavní směry politiky vzdělávání

Komparace programů politických stran

Konsenzus

Stabilita školského systému

Abstract

The final essay concerns itself with the issue of creating strategic material for educational development in the Czech Republic on the basis of possible consensus of the major political forces in the country. This work's goal is formulating aspects of the strategy, which could be accepted by the major political forces and is therefore possible to predict its embracement and realistic execution.

Formulation of these cycles comes from a conducted comparison of the various political party programs, which received more than 1.5% of votes in the 2013 parliamentary elections. The comparison's result will be further equated with the document of the MŠMT The Main directions of the educational policy until year 2020. Based on which, problems will be formulated and through their solution, a consensus can be expected, which will therefore become the basis for future strategies of the development of Czech education.

The work's results bring possibilities of utilisation, by the ongoing discussions about the strategy of education, which will be usable in the deliberations between representatives of political parties and other subjects working on the creation of the strategy.

This way, it will be possible to anticipate the situation where by each change of government a major change of the education policy will occur, resulting in a negative development of the school system and education.

Keywords

Strategy for the Development of Education

Broad education policy

Comparison of the programs of political parties

Consensus

The stability of the education system

Obsah

Úvod, výzkumný problém, výzkumné otázky a proměnné	6
1. Základní problémy českého školství a vzdělávání	8
2. Evropský kontext vzdělávací politiky	19
3. Organizace výzkumu, výzkumné metody	24
4. Volební programy českých politických stran v roce 2013 v oblasti vzdělávání a jejich rozbor a komparace	27
5. Rozbor shod a rozdílů na základě komparace cílů hlavních politických stran v ČR, srovnání s návrhem Hlavních směrů vzdělávací politiky do roku 2020.....	61
Závěr.....	69
Literatura a prameny.....	71

Úvod, výzkumný problém, výzkumné otázky a proměnné

Vymezení tématu

Práce se zabývá rozbohem politických programů vzdělávání hlavních politických stran, včetně zasazení do evropského kontextu hlavních politických směrů, možností nalezení konsenzu, vlivem hlavních politických stran na tvorbu strategie vzdělávání, posouzením diskuse o tvorbě strategického dokumentu Hlavní směry strategie politiky vzdělávání 2020 + a východisky pro novelizaci školských zákonů nebo pro tvorbu nových školských zákonů.

Argumenty pro výběr tématu

Tvorba vzdělávacích zákonů je dlouhodobě ovlivňována politickými stranami. To je v prostředí parlamentní demokracie logické a správné, ale časté a zásadní změny vzdělávací politiky při změně politického vedení ministerstva nepřispívají kvalitativnímu rozvoji školskému systému. Je nutné zachovávat určitou stabilitu. V rámci diskuse o strategii do roku 2020 je možné vytvořit dokument, který by reflektoval cíle hlavních politických stran a přispěl by tak k jisté stabilitě systému.

Cíl práce

Cílem práce je provést komparaci a analýzu vzdělávacích programů hlavních politických stran, posoudit stav probíhající diskuse o strategii vzdělávání do roku 2020 a navrhnout takové cíle strategie, které by byly přijatelné pro hlavní politické síly.

Výsledky práce by mohly být součástí diskuse ke strategii politiky vzdělávání do roku 2020.

Časté změny vzdělávací politiky, ovlivněné povolebními změnami politické reprezentace, nepřispívají ke stabilitě a kvalitě vzdělávacího systému a vzdělávání. Návrh hlavních směrů strategie, který by reflektoval zásadní cíle hlavních politických sil, by přispěl k potřebné stabilitě.

Jak cíle práce dosáhnout?

Hlavní metodou práce je analýza vzdělávacích politik hlavních politických stran a materiálu k diskusi k tvorbě vzdělávací strategie do roku 2020 a jejich komparace. Na základě těchto analýz je možné stanovit cíle strategie, které mohou být přijatelné pro hlavní politické síly, a je proto možné předpokládat její přijetí a reálné uskutečnění.

Problematika politických stran a jejich vliv na tvorbu školské politiky nebyla zatím dostatečně popsána. Výstup práce by mohl být argumentem při probíhající diskusi o strategii vzdělávání, především při určení hlavních cílů přijatelných pro hlavní politické síly.

Výzkumný problém a výzkumné otázky

Jde o problém popisný a vztahový.

Výzkumnými otázkami jsou:

Jaké jsou shody ve vzdělávacích politikách hlavních politických stran?

Jaké jsou rozdíly v těchto vzdělávacích politikách a je možné alespoň některé jednáním překonat a dosáhnout konsenzu?

Lze na základě analýzy těchto shod a rozdílů vytvořit stabilní strategii rozvoje českého školství?

V politologii jsou dostatečně popsány základní programové priority hlavních politických směrů, z těchto závěrů je možné vyjít. Je však nutné je aplikovat na současné programy dnešních politických stran.

Proměnné

Základními pojmy výzkumu jsou hlavní problémová témata školství obsažená v programech politických stran:

Kapacity MŠ

Integrace, svobodný přístup ke vzdělávání

Učitelé, vzdělávání a odměňování učitelů

Řízení školství, rozvoj sítě škol

Obsah výuky, výchovné prostředí

Reforma financování

Rozvoj sítě škol

Přijímací zkoušky na SŠ

SOU, trh práce, technické a přírodovědné vzdělávání

Maturita, učňovské a mistrovské zkoušky

Vyšší odborné školství

Soukromé a církevní školství

Školné na VŠ

Vysoké školství, akreditační procesy

Celoživotní vzdělávání

Podpora sportu

Využití evropských fondů

Podpora volnočasových aktivit a školských služeb

Proměnnými jsou jednotlivá konkrétní řešení.

Na základě komparace a analýzy programů politických stran je možné formulovat shody všech hlavních politických sil na strategii rozvoje vzdělávání v kontextu tvorby dokumentu Strategie školství do roku 2020.

1. Základní problémy českého školství a vzdělávání

Kapacity MŠ

Problematika dostupnosti mateřského školství je především problémem obcí. Vzhledem k chybám při územním plánování je však pro mnohé obce dnes problémem neřešitelným a stát by měl obcím pomoci. Vliv mají i relativně silné ročníky dětí narozených v letech 2006 – 2009, které jsou ve věku předškolního vzdělávání. Podrobně je problematika nedostatku kapacit popsána například ve Výroční zprávě o stavu a rozvoji vzdělávání v ČR (2013), Výroční zprávě o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy ve Středočeském kraji (2014) a ve Výroční zprávě České školní inspekce (2013). Pro snazší zapojení dětí méně nadaných nebo ze slabšího sociálního a kulturního prostředí do školy je jedním z řešení poslední rok před nástupem do ZŠ určit jako povinný a bezplatný. V Dlouhodobém záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na roky 2011 – 2015 (2011) jsou v oblasti předškolního vzdělávání popsány jako hlavní reformní kroky nutnost při územním plánování respektovat požadavky na zajištění předškolního vzdělávání pro 95 % dětí a zřizování firemních školek. Dále hovoří o podpoře seznamování s cizím jazykem, tam kde jsou k tomu podmínky, o podpoře kvality a rozvoje školních vzdělávacích programů a o opatřeních snižujících počet odkladů.

Integrace, svobodný přístup ke vzdělávání

Tato oblast je jako problematická a zásadní popsána i v dokumentu Evropské komise z roku 2008 Sdělení zlepšování schopností pro 21. století: agenda pro evropskou spolupráci v oblasti školství. (Euraktiv, 2014). Jde o „závazek zajistit kvalitní vzdělávání pro každého (rozšíření přístupu k předškolnímu vzdělávání, snížení míry předčasného ukončování školní docházky, zlepšení podpory žákům se speciálními vzdělávacími potřebami v rámci běžné výuky).“

Z toho vyplynula i vládní Strategie boje proti sociálnímu vyloučení (2011) a snaha o maximální inkluzi. Tato snaha je velmi dobrá, ale navržená opatření nejsou v souladu s ekonomickými, prostorovými a personálními podmínkami škol, což bylo konstatováno

při veřejné diskusi o této strategii, například v diskusi a veřejném slyšení v Senátu Parlamentu ČR (Senát, 2014).

V materiálu není popsáno, jak budou financováni asistenti pedagoga a další nutná podpůrná opatření (nižší počet žáků ve třídě, speciální pomůcky, náročnější organizace školy...). Ani materiál MŠMT a vlády Reforma financování regionálního školství (2013) vůbec neřeší integraci.

Dlouhodobý záměr vzdělávání (Dlouhodobý, 2011) stanovuje jako jedno z opatření posílení materiálních a finančních podmínek základních škol s cílem zvýšení prestiže 2. stupně základních škol i vzhledem k víceletým gymnáziím a s cílem umožnění širší inkluze.

Učitelé, vzdělávání a odměňování učitelů

Jedním z problémů je aplikace Boloňského procesu do prostředí školství. Bakalářské vzdělání pro učitele je nedostatečné, pro tuto úroveň není ve školství uplatnění. V této věci je nutné vycházet ze Zákona o pedagogických pracovnících (2004).

Chybí však větší spojení pedagogických vysokých škol s praxí. Vysoké školy by měly více spolupracovat se školami, s řediteli i zřizovateli, měly by do svých vzdělávacích plánů včlenit více pedagogických disciplin, včetně metodik a uplatnění poznatků v praxi. I samotné oborové (respektive tradiční dvou oborové) zaměření budoucích učitelů by mělo více odpovídat uplatnitelnosti ve školách. Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávání v ČR (2013) konstatuje, že velkou pozornost je třeba věnovat struktuře pedagogických pracovníků podle věku, kvalifikace, aprobace a praxe. Z těchto zkušeností vychází i Dlouhodobý záměr vzdělávání (Dlouhodobý, 2014) a požaduje zvýšení podílu pedagogické praxe v přípravě učitelů na nejméně 8% a přizpůsobení vzdělávání učitelů probíhající kurikulární reformě.

Velká většina absolventů navíc nevykonává učitelské povolání. Zde je jistě na vině i nízké platové ohodnocení. I když se odměňování absolventů zlepšilo, tato změna byla provedena chaoticky, bez návaznosti na odměňování v celém segmentu školství (Senát, 2014). Přetrvává výrazné podfinancování mzdové oblasti. Problém stejným způsobem hodnotí i studie Klesající výsledky českého základního a středního školství: fakta a řešení. - McKinsey & Company (2010).

Zvláštním problémem je příprava na manažerské funkce ve školství. Na základě zkušeností z konkursního řízení bude nutné zvýraznit roli manažerského vzdělávání již při přihlášení se ke konkurzu.

Velkým problémem je i další vzdělávání učitelů. V uplynulých dvaceti letech se nepodařilo stabilizovat systém tohoto vzdělávání. Ministerstvo několikrát zrušilo a znovu zřídilo různé organizace, které se dalšímu vzdělávání věnují. Na základě tohoto chaosu většina krajů zřídila své vlastní organizace zabývající se dalším vzděláváním učitelů. I na základě možnosti financovat tuto oblast z evropských fondů vznikla řada soukromých organizací, které však mnohdy vznikly cíleně pouze z důvodů možnosti finančního krytí, bez potřebné zkušenosti a erudice. I některé školy využily této možnosti, což lze, pokud je dodržen princip odbornosti, považovat za dobrý trend. Do dalšího vzdělávání učitelů vstupují i vysoké školy. Důsledkem tohoto chaosu je i problematické a neekonomické čerpání Operačního programu pro vzdělávání a konkurenceschopnost. O tomto problému se zmiňuje i Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávání v ČR (2013).

Ministerstvo školství by mělo tento stav řešit, jasně určit které organizace se budou na dalším vzdělávání podílet a jakým způsobem, vytvořit průhledný, jednoduchý a kontrolovatelný systém akreditací programů i organizací, doporučit, jaké stupně vzdělávání se budou řešit v jakých organizacích. Toto řešení je popsáno i v publikaci Dr. Kohnové (2004, s. 30). Je neekonomické a nesmyslné, aby všichni dělali všechno. Problém nastává i po vstupu absolventů do praxe. I v rámci kariérního řádu by se mělo pracovat s institutem zavádějících učitelů. V rámci kariérního systému se uvažuje o atestačním systému a dalším vzdělávání učitelů.

Celá věc samozřejmě souvisí i s financováním. Kariérní řád, tak jak se o něm uvažuje, by mohl fungovat, mohl by napomoci kvalitnímu výběru učitelů. Je však nutné zajistit dobré financování kariérního řádu i odměňování učitelů. *„Podpora učitelů formou vytvoření samostatného systému odměňování pedagogických pracovníků, vytvoření kariérního systému a nového systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků“ je i cílem Dlouhodobého záměru vzdělávání (Dlouhodobý, 2011, s.17).*

Řízení školství

Reformou řízení školství po roce 2000 a 2005, přesunem kompetencí k obcím a krajům došlo v některých případech ke zpolitizování především personálních otázek ve školách. Měla by být přepracována nebo znovu napsána Bílá kniha a následující koncepční materiály až po nové školské zákony. Podmínkou je všeobecná politická i odborná shoda na základních koncepčních východiscích. V tomto směru je ambiciózní dokument Hlavní směry politiky vzdělávání 2020 (Hlavní, 2013).

Velká diskuse musí proběhnout k financování školství. S tím souvisí formulace potřeb společnosti, vyváženost sítě škol, všeobecná dostupnost a spravedlnost v přístupu ke vzdělávání.

O nutnosti vypracovat všeobecně přijatelnou strategii vzdělávání se zmiňuje i R. Brož (2012) a studie Mc. Cinsey (Klesající, 2010).

Školské rady byly na základě zákona zřízeny ve všech školách. V loňském roce se v Parlamentu uvažovalo o zrušení této povinnosti, k čemuž nakonec nedošlo. O dobrovolné existenci školských rad se zmiňuje i Dlouhodobý záměr vzdělávání (Dlouhodobý, 2011). Školské rady tedy trvají dále na povinném základě, ale mnohde pouze formálně.

Většina škol je zřizována samosprávou, samospráva má tedy zásadní pravomoci při řízení škol. K. Rýdl (2003, s. 251) uvádí, že je tím na základě dodržení zásad demokracie zajištěn vliv občanské společnosti na školy. Svoboda školy vychází z demokratického systému našeho státu. Svoboda školy je tedy dána a zároveň limitována zákony a jejich uplatňováním v režimu zastupitelské demokracie.

Kompetence vycházejí z tradičního rozdělení školství – předškolní a základní školství je zpravidla v kompetenci obcí, střední a speciální školství zpravidla v kompetenci vyšších územních samosprávných celků – krajů.

Popsané kompetence se týkají zřizování škol a jejich provozního zabezpečení a práva jmenovat a odvolávat ředitele (v rámci a mezích zákona). Obsahovou pravomoc si ponechal stát resp. Ministerstvo školství. K tomuto rozdělení rolí došlo v rámci reformy státní správy před 12 lety. Došlo tedy k opuštění principu odvětvového řízení. Dodnes se o tomto kroku diskutuje, ukázalo se, že se potýkáme s mnoha problémy.

Samosprávy, především menších sídel, nemají dostatečné odborné zázemí (z hlediska řízení školství v oblasti pedagogiky, ekonomie či práva atd.) a rozhodování je často ovlivněno osobními nebo politickými vlivy a zájmy. O tom, že bohužel dosud dostatečně nefungují obranné mechanismy, jako vliv veřejnosti, rodičů, občanských iniciativ, médií, petic apod. píše i Dr. Bergerová (2002) v publikaci, věnující se roli občanského sektoru ve společnosti. Přesto však již existují struktury, na nichž lze svobodu školy rozvíjet, je to především ze zákona zřizovaná školská rada a dále více či méně neformální sdružení rodičů a další struktury občanů. Roli samosprávy, neziskových organizací, politických stran i zkušenosti a problémy v rozdělení rolí mezi těmito aktéry ve společnosti v minulých letech popisuje i F. Šamalík (1995, s. 138, 232).

O síle těchto sdružení je možné se přesvědčit, pokud dochází k nějakému problému – odvolání oblíbeného ředitele, zrušení či stěhování školy, nedostatečné financování školy, dopravní zátěž v okolí školy, nesouhlas se jmenováním ředitele nebo nově dokonce radního pro školství na Kraji. Řešení těchto animozit je zkouškou demokracie, je typickým střetem demokracie přímé a zastupitelské. Ve správném komunitním prostředí se obě složky demokracie ovlivňují a výsledkem je řešení komunitě prospívající (Bergerová, 2002).

S podobnými problémy se však potýkáme i na úrovni vlády země či ministerstva. Obecně postrádáme přísné zákony o úřednících, které by politické vlivy na všech úrovních eliminovaly.

Obsah výuky, výchovné prostředí

Obsah výuky je podle zákona dán rámcovými vzdělávacími programy a školními vzdělávacími programy. O revizi těchto dokumentů a tvorbě standardů se dnes diskutuje. Posílení právního postavení rámcových vzdělávacích programů a jejich obsahová i organizační revize je jedním z podnětů České školní inspekce ke zlepšení stavu vzdělávání (Výroční, 2013).

Je důležité sledovat výkony škol, aby se zajistilo, že celková úroveň je dostatečná a neefektivní školy jsou identifikovány a přinuceny ke zlepšení (Výroční zpráva ČŠI, 2013).

Jedním z nástrojů je i plošné testování žáků. Tato metoda však nemůže být jediným kritériem, ale pouze jedním z faktorů. Celkové hodnocení školy musí provádět zřizovatel

školy, potřebuje k tomu však relevantní výstupy České školní inspekce, výstupy svých kontrolních orgánů, zaměřených na hospodaření školy a dodržování právních předpisů. Při tomto hodnocení by měl spolupracovat se školskou radou i širší školní a obecní komunitou. O hodnocení školy zřizovatelem velmi dobře pojednávají výsledky projektu Cestou ke kvalitě, provedeného Národním ústavem vzdělávání (Cestou, 2012). Důležitou roli v hodnocení škol hraje i autoevaluace školy. Poslední úpravou školského zákona bylo vlastní hodnocení školy ponecháno na dobrovolném rozhodnutí školy. Argumentovalo se tím, že většinou vlastní hodnocení probíhalo pouze formálně. Stát však neposkytl ředitelům škol a dalším zainteresovaným dostatek času a odborné a metodické podpory ke správnému uchopení problému. Inspekci, zřizovatelům a odborníkům tak nezbývá, než vysvětlovat ředitelům škol výhodnost a nutnost provádění autoevaluace, i když ze zákona není povinná. Na základě těchto výstupů může zřizovatel ve spolupráci s ČŠI učinit kroky ke zlepšení školy, kroky ekonomické, stavební, organizační i personální (Cestou, 2012).

Reforma financování

Po předání škol do zřizovatelství samospráv krátce po roce 1989 jsou školy financovány ze strany samospráv i ze strany státu. Tato dvojkolejnost financování přináší problémy. Zavedení financování podle počtu žáků přineslo nezdravé konkurenční prostředí mezi školami i obtížnější zásahy do sítě škol. Současná struktura sítě je tak tímto principem ve spojení s úbytkem počtu dětí v segmentu středního školství velmi ovlivněna. Větším problémem je celkové podfinancování školství.

Na základě těchto problémů byl předložen návrh nového financování škol (Reforma, 2013). Návrh však nebyl zpracován komplexně, byl neustále upravován, špatně komunikován a nakonec byl stažen. O návrhu se diskutovalo na kulatém stole v Senátu Parlamentu ČR (Senát, 2014) a velkými kritiky byly i Svaz měst a obcí, Sdružení místních samospráv a kraje.

Původně se hovořilo o potlačení role financování na žáka, poté o doplnění role žáka o princip financování na třídu.

Nejasně je popsáno financování platů nepedagogických pracovníků, financování služeb a financování škol a zařízení, neposkytujících stupeň vzdělání (jidelny, družiny, kluby, DDM, ZUŠ, dětské domovy, pedagogicko - psychologické poradny...).

Dlouhodobě se nedaří, aby školství bylo financováno alespoň potřebnými pěti procenty HDP.

O nutnosti zajištění efektivního fungování školství a reformě financování se zmiňuje v samostatných kapitolách i Dlouhodobý záměr vzdělávací soustavy (Dlouhodobý, 2011) i Výroční zpráva České školní inspekce (Výroční, 2013).

Rozvoj sítě škol

V České republice je i z historických tradičních důvodů velmi hustá síť menších škol (a síť menších sídel). To je samozřejmě ekonomicky náročné. Na druhé straně, pro obec je existence školy a školní komunity velmi důležitá, nejen z důvodů školských, ale i společenských a kulturních. Síla tohoto argumentu je vidět i na oddělení dvou malých městských částí z Valašského Meziříčí a vytvoření dvou samostatných obcí k 1. 1. 2013. Přitom důvodem je právě úmysl města zrušit školy. Podle Zákona o obcích přitom není zřízení nové obce vůbec věc jednoduchá, včetně povinnosti uskutečnění místních referend.

Zachování škol i v menších obcích je velmi důležité. O tomto problému se diskutovalo i na kulatém stole v Senátu Parlamentu ČR (Senát, 2014) a velkými zastánci zachování sítě byly i Svaz měst a obcí, Sdružení místních samospráv a kraje. Samozřejmě je nutné diskutovat o ekonomické náročnosti, je nutné sdružení prostředků státu i zřizovatelů, ale je možné uvažovat, především u druhého stupně ZŠ, o jiných možnostech. Těmito možnostmi jsou například školní autobusy nebo sdružené školské obvody a svazky obcí, jako zřizovatelů škol.

O problematice sítě škol v oblasti středního školství se zmiňuje Dlouhodobý záměr vzdělávání v ČR (Dlouhodobý, 2011) a hlavními cíli je nezvyšovat kapacity oborů ukončovaných maturitní zkouškou, podporovat technické obory a jednat se sociálními partnery a budoucími zaměstnavateli.

Přijímací zkoušky na SŠ a testování žáků v 5. a 9. ročníku ZŠ

Po prvních letech zkušeností s testováním v 5. a 9. ročníku je brzy na komplexnější hodnocení. Podobně jako u maturity jde o zjišťování minimálního splnění standardu – všichni žáci, kteří by byli hodnoceni nejhůře dostatečnou, by měli testování splnit. Všimněme si pravého významu tohoto slova – dostatečný. Často máme tendenci vnímat

toto hodnocení poněkud odlišně. Na druhou stranu se diskutuje o potřebě propojit testování s přijímacím řízením na střední školy.

Současná situace, kdy většina žáků již v březnu až dubnu ví, že je přijata na střední školy, vede ke snížení kvality vzdělávání v posledním roce ZŠ. Na to upozorňuje Výroční zpráva České školní inspekce (2013). Upozorňuje i na nutnost dopracování standardů, aktualizaci rámcového vzdělávacího programu a legislativní ukotvení testování.

O povinných přijímacích zkouškách na obory zakončené maturitní zkouškou se diskutuje na úrovni krajů i MŠMT. Některé kraje doporučují školám povinné a jednotné přijímací zkoušky, například Pardubický kraj (Pardubický, 2014) a Ústecký kraj (Ústecký, 2014).

SOU, trh práce, technické a přírodovědné vzdělávání

Spor mezi všeobecným vzděláváním a odborným vzděláváním je tradiční. Velkou roli v této diskusi má i postavení celoživotního vzdělávání a rekvalifikací. Po více než dvaceti letech podpory a upřednostňování všeobecného, především maturitního vzdělávání, je však nutné podporu vyrovnat. Začínají chybět řemeslníci a technicky a přírodovědně vzdělání odborníci, na což upozorňuje i Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávání v ČR (2013).

Z těchto úvah vychází i snaha o změnu principu, že téměř každý řemeslník nebo soukromě podnikající živnostník musí mít maturitu. Podle Dlouhodobého záměru vzdělávání v ČR (Dlouhodobý, 2011) je potřebná větší spolupráce se zaměstnavateli, úřady práce, hospodářskou komorou a dalšími aktéry. Je třeba nalézt optimální míru spolupodílení se na vzdělávání v technických oborech a organizaci praxí, včetně využití prvků duálního systému. Převedení duálního systému jako celku je však pro naše školství nevhodné.

Maturita, učňovské a mistrovské zkoušky

O způsobu provádění, úrovni otázek i o úrovni vyhodnocování a vyhodnocení výsledků se mnoho diskutovalo a vyhodnocení dosavadního průběhu projektu je velmi kritické. Východiska nacházíme ve Výroční zprávě České školní inspekce (2013) i Výroční zprávě o stavu a rozvoji vzdělávání v ČR (2013). Pro další období se navrhuje zjednodušit a zefektivnit celý proces, včetně využití elektronických způsobů testování a jeho vyhodnocení. Po zrušení dvou úrovní obtížnosti je třeba nově definovat, co je maturitní zkouška a co od ní očekáváme. V rozporu s tradičním pojetím a významem slova maturita půjde spíše o minimální splnění středoškolského standardu. Je nutné si uvědomit, že oproti

asi 20 % maturantů z populace v minulých desetiletích, je dnes toto procento výrazně vyšší – přes 70%. (Statistická, 2012).

O problematice maturit se v minulých letech velmi silně diskutovalo, například i na kulatých stolech v Senátu Parlamentu ČR (Senát, 2014). Je nutné jednat s vysokými školami a například definovat jinou zkoušku, která by byla podmínkou k přístupu k vysokoškolskému vzdělávání. Dále se diskutuje o počtu maturantů, který společnost potřebuje a návazně o počtu vysokoškoláků. K tomu by bylo možné doplnit i úvahu o zaměření středních i vysokých škol v souvislosti s uplatněním absolventů humanitně, ekonomicky a manažersky zaměřených oborů na trhu práce.

Vyšší odborné školství

Diskuse o vyšším odborném vzdělávání je dlouhodobá a neuzavřená. Možná řešení jsou popsána v Dlouhodobém záměru vzdělávání v ČR (2011). Jednou z cest je transformace vyšších odborných škol na bakalářské vysoké školy. Další cestou je ponechat tyto školy v segmentu terciárního nevysokoškolského vzdělávání a třetí cestou je možnost spolupráce s vysokými školami, včetně spolupráce v oblasti uznávání kreditů. Podle Výroční zprávy o stavu a rozvoji vzdělávání (Výroční, 2013) je segment vyšších odborných škol v posledních pěti letech stabilní, jak co do počtu škol, tak co do počtu zájemců o vzdělávání tohoto typu.

Soukromé a církevní školství

Základním principem při posuzování tohoto problému je nutnost zachování všeobecné dostupnosti školství a spravedlivého financování. Je nutné nepřistoupit na krajní názory omezení podpory tohoto typu škol na jedné straně a na druhé straně, nutnost zachování obecné dostupnosti a podpory škol veřejných. Soukromé a církevní školství musí zůstat zachováno, musí zůstat zachováno jako doplněk veřejného školství. Postavení tohoto typu školství ve školském systému popisuje Školský zákon (Zákon, 2004) i Dlouhodobý záměr vzdělávání (Dlouhodobý, 2011).

Školné na VŠ, vysoké školství, akreditační procesy

Zavedení školného na VŠ je tradičním pravolevým sporem. Dnes převážil názor, že je důležitější zachování dostupnosti vysokých škol, než ekonomické argumenty pro zavedení

školného. Finanční náročnost pro rodiny je i bez platby školného značná a systém kompenzací a půjček není dostatečně precizován.

Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávání v ČR (2013) konstatuje, že expanze vysokoškolského sektoru skončila v roce 2010. V dalším období bude nutné přijmout nový vysokoškolský zákon, který zajistí efektivní financování, popíše možnosti dalšího rozvoje vysokých škol, včetně definice jejich typů a profilů absolventa a podmínek akreditačních procesů.

Celoživotní vzdělávání

Problematika je akcentována i v evropském kontextu. Je nutné pokračovat ve formulaci uznávání neformálního vzdělání, rozvoje rekvalifikačních programů i dílčích kvalifikací, jak tento problém formuluje i Dlouhodobý záměr vzdělávání v ČR (2011). Součástí problému je i podpora vzdělávání seniorů a podpora populace před odchodem do důchodu.

Podpora sportu

Hlavní problémy podpory sportu jsou popsány v Koncepti státní politiky v tělovýchově a sportu v České republice (Koncepce, 1999). Podpora sportu vyžaduje reformu a zefektivnění financování. Sportovní svazy požadují jistoty a průhlednost financování. Prioritou by se měla stát podpora dětí a mládeže.

Více by se měl akcentovat i zdravotní vliv sportu, rozvoj zdravého životního stylu a prevence proti rizikovým faktorům. Zvláštním cílem je i podpora masového sportu a dostupnosti sportu pro všechny.

Využití evropských fondů

Příjemci dotací volají po zjednodušení podmínek, snížení administrativy a celkového zefektivnění poskytování dotací. Diskutuje se i možnost vyššího podílu dotací do investic. Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávání (Výroční, 2013) popisuje problematiku čerpání fondů a konstatuje, že vzhledem k využití zjednodušeného vykazování nákladů a využití takzvaných šablon se zlepšilo čerpání těchto fondů. Přesto je nutné zvýšit úroveň čerpání.

Podpora volnočasových aktivit a školských služeb

Snaha o podporu a dostupnost školských služeb je nutná. Důležitá je role v prevenci rizikových jevů a ve výchově ke zdravému životnímu stylu. Hlavní role tohoto segmentu školství popisuje i Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávání (Výroční, 2013). Soustava školských zařízení vytváří systém doplňkové péče a plní zejména následující funkce: zájmové vzdělávání v době mimo vyučování, ubytování a stravování dětí, žáků a studentů, náhradní rodinnou, ochrannou a preventivně výchovnou péči a poradenství.

System školního stravování je pro naše školství unikátní. Je velmi náročný finančně i metodicky. Přesto je jeho zachování v rámci principu dostupnosti vzdělávání a školských služeb potřebný. Ve výroční zprávě České školní inspekce (2013) je popsán význam školního stravování a v závěrech z kontrolní činnosti poukazuje na nutnost zaměřit se na funkci školního stravování vzhledem k vytváření stravovacích návyků i vzhledem k problematice zvýšeného výskytu dětské obezity.

2. Evropský kontext vzdělávací politiky

Evropská vzdělávací politika není takto explicitně stanovena. Skládá se z politik jednotlivých členských zemí, které však vycházejí ze schválených doporučení, deklarácí a dalších dokumentů. Oblast vzdělávání má statut takzvané doplňující politiky (Europass, 2014).

Zásadním jevem je vzájemné uznávání kvalifikací.

Vzdělávací politika EU je tvořena na základě spolupráce jejích členských zemí, tedy v duchu subsidiarity. Jejím cílem jsou klíčové role v ekonomickém rozvoji, v boji proti nezaměstnanosti, proti sociálním nerovnostem, proti exkluzi (Euportal, 2014).

Uplatňují se tedy sdílené priority a principy:

akontabilita, rovnost šancí, multikulturalita, evropská dimenze, demokratičnost, subsidiarita, zaměstnatelnost, evropský plurilingvismus; informační a komunikační technologie (ICT), enviromentální výchova, výchova k aktivnímu evropskému občanství,

podpora sociální koheze, podpora mobility, podpora řešení vycházejících z výsledků mezinárodních komparativních studií.

Pro roky 2013 - 14 schválila Evropská komise 7 doporučení, z nichž se dvě týkají školství (Euractiv, 2014).

Zvýšit dostupnost zařízení péče o děti se zaměřením na děti do tří let. V tomto ohledu Komise zdůrazňuje především nutnost větší sociální inkluze těchto zařízení a zapojení romských dětí.

Vytvořit ucelený hodnotící rámec vzdělávání na základních školách a podniknout cílené kroky na podporu škol, jež vykazují slabší výsledky. Podle Komise by měla být také přijata opatření ke zlepšení systému akreditace a financování vysokých škol.

Hlavní principy podpory odborného vzdělávání byly deklarovány v Kodaňské deklaraci z roku 2002. Komuniké z Bruselu z roku 2010 (Euractiv, 2014) tyto principy na období 2011 – 2020 formuluje takto:

Snížení míry předčasně ukončeného studia pod 10% do roku 2020

Zvýšení podílu úspěšně absolvovaného terciárního anebo ekvivalentního vzdělání u osob ve věku 30-34 let na nejméně 40%

Vytvoření odborného vzdělávání a přípravy celkově atraktivnější, relevantnější, profesně orientovanější, inovativnější, přístupnější a flexibilnější

Vytvoření odborného vzdělávání a přípravy přitažlivou vzdělávací možností

Zajištění špičkové úrovně, kvality a relevantnosti počátečního i dalšího odborného vzdělávání a přípravy

Umožnění flexibilního přístupu k odbornému vzdělávání a kvalifikacím

Vypracování strategického přístupu k internacionalizaci počátečního a dalšího vzdělávání a přípravy a podpora mezinárodní mobility

Podpora inovací, tvořivosti, podnikatelské iniciativy a využívání ICT

Počáteční a další odborné vzdělávání a příprava pro všechny

Větší zapojení subjektů podílejících se na odborném vzdělávání a přípravě a výraznější zviditelnění výsledků evropské spolupráce v této oblasti

Koordinované řízení evropských a vnitrostátních nástrojů v oblasti transparentnosti, uznávání, zajištění kvality a mobility

Zintenzivnění spolupráce mezi oblastí odborného vzdělávání a přípravy a dalšími příslušnými oblastmi politiky

Zlepšení kvality a srovnatelnosti údajů pro účely tvorby politik na úrovni EU v oblasti odborného vzdělávání a přípravy

Náležitě využívání podpory ze strany EU

Politické skupiny v Evropském parlamentu

Strukturu Evropské unie, definice jednotlivých orgánů i vývoj popisují Petr Fiala a Markéta Pitrová (Evropská, 2003). Přímé volby do Evropského parlamentu poprvé proběhly v roce 1979. Občané členských zemí Evropské unie tak mají od té doby možnost svým hlasem ovlivňovat jeho složení. O přízeň voličů se ucházejí jak politické strany v jednotlivých zemích, tak nezávislí kandidáti. Zvolení kandidáti politických stran se podle svého politického zaměření sdružují v Evropském parlamentu do tzv. politických skupin. V současné době je v Parlamentu zastoupeno sedm politických skupin a nezařazení poslanci.

V současné době pro vznik nové politické skupiny v Evropském parlamentu platí, že skupinu může vytvořit minimálně devatenáct poslanců EP a musí v ní být zastoupena minimálně 1/5 členských zemí Evropské unie. Přitom je nutné, aby do jednotlivých politických skupin vstupovali poslanci, kteří mají stejnou nebo podobnou politickou orientaci.

Sedmý Evropský parlament, jehož mandát je pro období 2009-2014, tvoří sedm politických skupin a nezařazení poslanci.

Skupina Evropské lidové strany (EPP)

Evropská lidová strana (EPP) je nejsilnější politickou skupinou v Evropském parlamentu. Nyní má 265 poslanců konzervativního a křesťansko-demokratického zaměření.

Nynějšími členy EPP jsou např. německá Křesťansko-demokratická unie/Křesťansko-sociální unie (CDU/CSU) nebo španělská Lidová strana.

Českou republiku reprezentují dva poslanci za KDU-ČSL.

Skupina Pokrokové společenství socialistů a demokratů (S&D)

Skupina Pokrokové společenství socialistů a demokratů (S&D) byla do roku 1999 nejsilnější politickou skupinou v Evropském parlamentu.

Nyní je se 184 poslanci druhou největší skupinou.

V současné době mezi důležité členy S&D patří britská Labouristická strana, německá Sociálně-demokratická strana (SPD), francouzská Socialistická strana a španělská Socialistická a dělnická strana (PSOE).

Českou republiku v této frakci zastupuje sedm poslanců České strany sociálně demokratické (ČSSD).

Skupina Aliance liberálů a demokratů pro Evropu (ALDE)

Skupina Aliance liberálů a demokratů pro Evropu (ALDE) zaujímá v Evropském parlamentu třetí nejsilnější pozici.

V současné době ji tvoří 84 poslanců EP.

Mezi významné národní strany lze zařadit britské liberální demokraty, německou Svobodnou demokratickou stranu (FDP), Svaz pro francouzskou demokracii (UDF) a rumunskou Národní liberální stranu (PNL).

Česká republika nemá v této politické skupině žádné zastoupení. Skupina spolupracovala s českou stranou LIDEM. Uvažuje se o zařazení poslanců Hnutí ANO po dalších volbách do Evropského parlamentu.

Skupina Zelení-Evropská svobodná aliance (Zelení/EFA)

V EP je nyní zastoupena 55 poslanci.

K významným členským národním stranám této skupiny patří německé Spojenectví 90/Zelení a francouzští Zelení.

Česká republika nemá v této skupině žádné zastoupení. Se skupinou spolupracuje česká Strana zelených.

Skupina Evropští konzervativci a reformisté (ECR)

Skupina Evropských konzervativců a reformisté (ECR) vznikla odtržením některých stran od EPP-ED po volbách v roce 2009. Důvodem byla nespokojenost především britských konzervativců a českých občanských demokratů s politikou EPP-ED především v otázce budoucího směřování politické integrace Unie. K nim se připojila také polská strana Právo a spravedlnost a dalších pět malých stran.

V současnosti tak v Evropském parlamentu zastupuje ECR 54 poslanců, a to včetně devíti českých občanských demokratů.

Skupina Evropská sjednocená levice a Severská zelená levice (EUL/NGL)

Skupina Evropská sjednocená levice a Severská zelená levice (EUL/NGL) je tvořena zejména komunistickými nebo postkomunistickými stranami.

V Evropském parlamentu má tato skupina nyní 35 křesel.

Mezi významné členské národní strany patří německá Levice, švédská Levicová strana a francouzská Levicová fronta.

Českou republiku zastupují 4 poslanci Komunistické strany Čech a Moravy (KSČM).

Skupina Evropa svobody a demokracie (EFD)

Skupina Evropa svobody a demokracie je pravicová euroskeptická frakce, kterou po volbách v roce 2009 vytvořili především poslanci bývalých politických skupin Nezávislost a demokracie (IND/DEM) a Skupina pro Evropu národů (UEN).

Tvoří ji 31 poslanců převážně z britské UKIP a italské Legy Nord.

Nezařazení poslanci (NI)

Do této skupiny patří ti poslanci, kteří se rozhodli, že nebudou členy žádné politické skupiny v Evropském parlamentu.

V současné době tuto specifickou skupinu tvoří 28 poslanců EP především krajně pravicových stran, jako je belgický Vlámský zájem, maďarský Jobbik, nizozemská Strana pro svobodu či francouzská Národní fronta.

3. Organizace výzkumu, výzkumné metody

Výzkumné metody

Tato práce používá postupy kvalitativního výzkumu a základní metodou je metoda komparativní.

Aby však bylo možné komparativní metodu použít a z výsledků vyvodit závěry nutné ke splnění cílů práce, je nutné použít i dalších metod.

Pozorování

Pozorování je základní metodou, musí být systematické, plánované a záměrné. V této práci jde zejména o sledování jevů a zákonitostí. Závěrem pozorování je nejen vědecký popis ale i vysvětlení zjištěných jevů.

Vědecký popis

V této práci jde především o popis jednotlivých problémových témat a proměnných. Jde i o popis a hodnocení postojů a postupů představitelů politických stran v oblasti školské politiky.

Explanace

Výklad a vysvětlení vychází z pozorování a vědeckého popisu, proces je ukončen formulováním závěrů.

Analýza

Analýza je myšlenkový rozklad jednotlivých programů a proměnných. Na základě systémového přístupu je pak možné vysvětlit základní principy a odhalovat vlastnosti jevů a procesů.

Komparace

Je základní metodou této práce. Metoda zjišťuje shody a rozdíly v oblasti školství v programech hlavních politických sil.

Výzkumný vzorek

Výzkumným vzorkem jsou programy školství hlavních politických sil v ČR. Byly použity především volební programy zveřejněné v rámci předvolební kampaně na podzim 2013 a další materiály tvořící školské politiky těchto stran (ČSSD, 2013), (Hnutí ANO, 2013), (KDU-ČSL, 2013), (KSČM, 2013), (TOP 09, 2013), (ODS, 2013), (Hnutí Úsvit přímé demokracie, 2013), (Strana zelených, 2013), (Česká pirátská strana, 2013), (Strana svobodných občanů, 2013), (SPOZ, 2013).

K výzkumu jsem vybral 7 politických stran, které po podzimních volbách v roce 2013 získaly mandáty v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR a další čtyři strany, které v těchto volbách získaly více než 1,5 % hlasů voličů, a získaly tak příspěvek od státu na další činnost.

Organizace výzkumu

Na základě popsaných metod, po provedení analýzy programů politických stran v oblasti školství, využívám jako základní komparativní metodu. Porovnávám jednotlivá problémová témata a jejich řešení:

Kapacity MŠ

Integrace, svobodný přístup ke vzdělávání

Učitelé, vzdělávání a odměňování učitelů

Řízení školství, rozvoj sítě škol

Obsah výuky, výchovné prostředí

Reforma financování

Rozvoj sítě škol

Přijímací zkoušky na SŠ

SOU, trh práce, technické a přírodovědné vzdělávání

Maturita, učňovské a mistrovské zkoušky

Vyšší odborné školství

Soukromé a církevní školství

Školné na VŠ

Vysoké školství, akreditační procesy

Celoživotní vzdělávání

Podpora sportu

Využití evropských fondů

Podpora volnočasových aktivit a školských služeb

Poté vytvářím skupiny proměnných podle stupně shod a do těchto úvah zapojuji i koaliční dohodu na období 2013 – 2017.

Další analýzou a explanací dovozují, u kterých proměnných lze předpokládat možnost dosažení konsenzu, a které rozdíly jsou nepřekonatelné. Na závěr srovnám takto získaná data se závěry obsaženými v dokumentu Hlavní směry vzdělávací politiky (2013).

Zpracování dat

Používám metod komparativního výzkumu, jehož výsledky zpracovávám formou tabulek a podrobným popisem jevů a vztahů.

4. Volební programy českých politických stran v roce 2013 v oblasti vzdělávání a jejich rozbor a komparace

Hlavní politické myšlenkové směry

Při definování jednotlivých myšlenkových směrů vycházím především z popisu K. Žaloudka (1996) a také z výsledků provedené analýzy programů hlavních českých politických stran.

Konservatismus

Jeho podstatou je důraz na řád a pořádek. Bývá spojován s pravou částí politického spektra. Zásadním znakem je otevřená tendence bránit se rychlým změnám a podporovat tradiční normy. Konservativci jsou pak protějškem radikálů a revolucionářů. Obecně lze říci, že konservatismus klade důraz na nesoukromé vlastnictví, řád, autoritu, tradice, vlast, rodinu, náboženství a morálku.

Konservativci však nejsou proti pokroku, jejich prioritou je ověření vědeckých poznatků a jejich opatrné prosazování do praxe.

V oblasti školství: Podpora tradičních metod, odpor k novotám, důraz na kázeň a autority, podpora víceletých gymnázií, podpora soukromých a církevních škol, odpor k multikulturalismu, důraz na tradice, historii, národ, křesťanskou morálku, centralizované řízení, podpora školního.

Liberalismus

V tomto politickém směru je svoboda prioritní politickou hodnotou. Liberalismus usiluje o maximální svobodu, a to jak osobní, tak i ekonomickou, náboženskou a politickou. Problematická je právě definice svobody a pojetí její šíře.

Liberalismus je nejrozšířenějším politickým směrem, ale vzhledem ke své neukotvenosti a středovosti má mnoho směrů. Jedním z nich je i křesťansky nebo enviromentálně zaměřený liberalismus.

V oblasti školství: Moderní metody výuky, svobodný výběr školy, rovnost zřizovatelů, financování na žáka, důraz na žáka, podpora samostatnosti škol, důraz na svobodu učitele při výběru metod i obsahu.

Socialismus

Socialismus klade hlavní důraz na solidaritu, ekonomika i další odvětví společnosti by měly být centrálně řízeny, ekonomický systém podporuje společné vlastnictví výrobních prostředků, kolektivismus, internacionalismus, plánované hospodářství, spravedlivé rozdělování až přerozdělování, progresivní zdanění.

Socialismus vznikl jako kritická reakce na kapitalismus 18. a 19. století a jeho problémy. Souvisí s rozvojem dělnického hnutí a snaze o maximální rovnost a práva občanů.

Může znamenat velmi odlišné postupy, proto se obvykle dělí na sociálně - demokratický, utopický a komunistický. Součástí proudu jsou i další levicové myšlenkové směry jako demokratický socialismus, křesťanský socialismus, komunální socialismus či národní socialismus.

V oblasti školství: Podpora centrálního řízení, státní zásahy do obsahu výuky i organizaci vzdělávání, rovnost všech sociálních skupin, dostupnost vzdělávání i vzdělávacích služeb pro všechny, principy jednotné školy, jednotné osnovy, podpora školských služeb a mimoškolní výchovy, sociální kontext, podpora veřejných škol, odpor ke školnému, solidarita.

Enviromentalismus

Hlavním tématem je vztah společnosti k životnímu prostředí. Enviromentalismus usiluje o změnu společenských, politických a ekonomických mechanismů, které životní prostředí poškozují.

Kromě zaměření na ochranu přírody se enviromentalismus zabývá i dalšími tématy jako multikulturalismus, změna životního stylu, pojetí dopravy a dopravních sítí, zaměření na lidská práva, genderové problémy, otevřenost školství, zaměření na municipality a komunitní politiku, spolupráci s menšinovými názory a neziskovými organizacemi.

V oblasti školství: Multikulturalismus, environmentalismus, změna životního stylu, otevřená škola, komunitní škola, nové netradiční výukové metody a školy, rovnost přístupu ke vzdělávání, genderová výchova, podpora integrace a inkluze.

Politické strany a směry v ČR

V ČR se liberalismus a konservatismus vzájemně nevylučují a spíše se doplňují v hlavních pravicových stranách. TOP 09 je možné spíše považovat za konservativní stranu, ODS se jako konservativní strana často prezentuje, ale její reálné zaměření je spíše liberální. KDU-ČSL se rovněž řadí spíše do obou těchto směrů, část členů této strany dokonce inklinuje ke křesťanskému socialismu.

Programově nejbliže ke konservatismu má Strana svobodných občanů, v některých rysech však stejně jako strana Piráti, inklinující ke krajní pravici až anarchismu.

Typicky liberální strany nemají velký vliv a většinou vznikají jako jednorázové subjekty pro jedny volby, načež zase zanikají. Dle mého názoru je to dáno právě nejednoznačností a středovou neukotveností ideologie.

Na levici je situace jednodušší. Sociální demokracie i Komunistická strana Čech a Moravy jsou typické levicové socialistické strany. I stranu SPOZ je možné řadit k levici, jeho spojení se současným prezidentem ji však řadí poněkud mimo toto tradiční politologické dělení.

Environmentalismus si jako základní východisko zvolila strana zelených. Nezkušeností, špatnými politickými kroky a nejednotností se však sama zbavila slibně se rozvíjejícího se

politického vlivu. K jistému oživení tohoto směru došlo v rámci kandidatury Táni Fišerové na prezidentku.

Vzhledem k celkové zklamanosti občanů s politikou získávají velký vliv nové populistické strany, které nemají klasické ukotvení v politických směrech. Tyto strany se díky této neukotvenosti a nezkušenosti často rozpadají a teprve poté hledají svou ideologii. (Věci veřejné, Lidem, Úsvit).

Do této skupiny stran patří i Hnutí Ano. Jeho program i celkové zaměření je však dosud nejasné a teprve působení ve vládě ukáže, zda jsou naděje do tohoto hnutí vkládané oprávněné. Výhodou hnutí je dostatek silných osobností, které mají dostatečnou odbornou erudici. Nevýhodou je neexistující pevnější myšlenkové pouto spojující tyto osobnosti.

Management vzdělávání a politické strany

Problematika politických stran a směrů do oboru managementu vzdělávání patří. Politické strany mají zásadní vliv na národní politiku vzdělávání, je proto dobré znát základní principy jejich politického směřování a cílů. Není pravda, že vzdělávání je apolitické. Apolitičnost je nutné chápat úzce ve smyslu zamezení zasahování politických stran a dalších zájmových skupin do obsahu vzdělávání a personálních kompetencí ve školství.

O vlivu na obsazování řídicích míst ve školství se vede rozsáhlá diskuse. I zde by měl být výrazně omezen vliv politiků, to se však nedaří. K diskusi je ale na druhé straně i politická angažovanost resp. aktivní angažovanost ředitelů, ale i učitelů v politických stranách. Zde se nedá jednoznačně odpovědět. Přísná apolitičnost na jedné straně mluví pro omezení těchto aktivit, na druhé straně i školství v širším slova smyslu potřebuje pro svůj rozvoj politiky - členy zastupitelstev, starosty, hejtmany, poslance a ministry školství - kteří jsou učitelé nebo jimi byli.

Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v říjnu 2013

Zdrojem informací o výsledcích voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, konané ve dnech 25. 10. – 26. 10. 2013, je Český statistický úřad (Výsledky, 2013).

Volební účast byla 59,48 %, což je téměř 5 milionů hlasů.

Tučně jsou označeny strany, které získaly více než 5 % hlasů a získaly mandáty v Poslanecké sněmovně. Podtržené strany vytvořily vládní koalici, kurzívou jsou označeny strany, které získaly více než 1,5 % hlasů a získaly státní příspěvek na činnost. Tyto strany jsou zařazeny do komparace.

Politická strana nebo hnutí	Počet hlasů	Počet procent
<u>Česká strana sociálně demokratická</u>	1 016 829	20,45
<u>ANO 2011</u>	927 240	18,65
Komunistická strana Čech a Moravy	741 044	14,91
TOP 09	596 357	11,99
Občanská demokratická strana	384 174	7,72
Úsvit přímé demokracie T. Okamury	342 339	6,88
<u>Křesťanská demokratická unie - Čs. strana lidová</u>	336 970	6,78
<i>Strana zelených</i>	<i>159 025</i>	<i>3,19</i>
<i>Česká pirátská strana</i>	<i>132 417</i>	<i>2,66</i>
<i>Strana svobodných občanů</i>	<i>122 564</i>	<i>2,46</i>
<i>Strana práv občanů Zemanovi</i>	<i>75 113</i>	<i>1,51</i>
Dělnická strana sociální spravedlnosti	42 906	0,86
Politické hnutí Změna	28 592	0,57
Hlavu vzhůru - volební blok	21 241	0,42
Suverenita -Strana zdravého rozumu	13 538	0,27

Strana soukromníků ČR	13 041	0,26
LEV 21- Národní socialisté	3 843	0,07
Aktiv nezávislých občanů	1 237	0,02
Volte Právý blok www.cibulka.net	1 225	0,02
Romská demokratická strana	609	0,01
Občané 2011	455	0,00
Klub angažovaných nestraníků	293	0,00

Komparace volebních programů českých politických stran v oblasti vzdělávání

Programy politických stran a hnutí, koaliční dohoda a další informace o politickém směřování zmíněných politických subjektů byly získány na webových stránkách těchto subjektů (ČSSD, 2013), (Hnutí ANO, 2013), (KDU-ČSL, 2013), (KSČM, 2013), (TOP 09, 2013), (ODS, 2013), (Hnutí Úsvit přímé demokracie, 2013), (Strana zelených, 2013), (Česká pirátská strana, 2013), (Strana svobodných občanů, 2013), (SPOZ, 2013).

Parlamentní strany

Kapacity MŠ

	ČSSD	ANO	KDU-ČSL
Kapacity MŠ	Státní podpora, včetně jeslí, podpora výchovné a vzdělávací funkce. Povinný poslední rok v MŠ.	Rozšíříme počet. Zlepšení možnosti zřizování.	Investiční program pro rozšíření s předností pro malé obce.

KSČM	TOP 09	ODS	ÚSVIT
Státní podpora, včetně jeslí. Povinný poslední rok v MŠ.		Podpora zvýšení kapacit, podpora alternativních forem.	Povinnost obcí zřídit místa v MŠ od 3 let věku dítěte.

Všechny strany se shodují na nutnosti podpory zvýšení kapacit MŠ.

ODS navíc prosazuje podporu alternativních forem péče o předškolní děti. To je zřejmě nepřijatelné pro levicové strany, které trvají na zásadní funkci předškolního vzdělávání jako součásti vzdělávacího systému, nikoli na funkci pouze dozorové role.

Integrace, svobodný přístup ke vzdělávání

	ČSSD	ANO	KDU-ČSL
Integrace, svobodný přístup ke vzdělávání	Zavedení povinného posledního ročníku MŠ.		Podpora.

KSČM	TOP 09	ODS	ÚSVIT
Zavedení povinného posledního ročníku MŠ.		Odmítnutí nuceného sociálního začleňování.	

Celkem mně překvapilo, že po rozsáhlé diskusi o integraci, rušení zvláštních škol, sporech o vzdělávání dětí ze sociokulturně znevýhodněného prostředí se toto téma v programech politických stran téměř nevyskytuje.

ČSSD a KSČM se shodují na zavedení povinného ročníku MŠ, ANO a KDU-ČSL nejsou proti.

KDU – ČSM podporuje integraci, nemluví však o podmínkách.

ODS formuluje tento problém jako odmítnutí nuceného sociálního začlenění.

Učitelé, vzdělávání a odměňování učitelů

	ČSSD	ANO	KDU-ČSL
Učitelé, vzdělávání a odměňování učitelů	Zvyšování mezd podle ekonomických možností, zavedení kariérního řádu.	Zavedení kariérního řádu.	Učitel jako profesní skupina, ochrana osobnosti učitele před agresivitou. Zavedení kariérního řádu, atestace. Kvalifikační předpoklady. Dobře připravení a motivovaní učitelé, reforma fakult.

KSČM	TOP 09	ODS	ÚSVIT
Více peněz do odměňování učitelů	Odměňování podle kvality učitelů, podpurný program pro zavedení kariérního řádu, podpora absolventů. 3 miliardy za tři roky na podporu kvalitních učitelů.	Zavedení kariérního řádu.	Zvýšení platu.

Všechny strany souhlasí se zavedením kariérního řádu a změně financování odměňování učitelů.

Řízení školství

	ČSSD	ANO	KDU-ČSL
Řízení školství	Omezení zbytečné administrativy.		Spolupráce s rodiči, celodenní otevření školy, spolupráce s veřejností.

KSČM	TOP 09	ODS	ÚSVIT
		Omezení zbytečné administrativy.	

Strany se ve svých programech zaměřily především na poněkud populistické heslo omezení administrativy. Řízení školství se programy v podstatě nevěnují. Nelze proto očekávat výrazné změny stávajícího systému řízení.

Dle mého názoru ještě doba nenazrála k případnému návratu k odvětvovému řízení nebo k výraznější korekci kompetencí obcí, krajů a státu. Přesto je možné očekávat diskusi o těchto kompetencích.

Obsah výuky, výchovné prostředí

	ČSSD	ANO	KDU-ČSL
Obsah výuky, výchovné prostředí	Zavedení rámcových pravidel zápisu do MŠ, posílení garance kvality škol.	Podpora výuky jazyků – nejen anglického.	Zdravé výchovné prostředí a kvalitní obsah výuky. Etická výchova, ekologická výchova, mediální výchova, boj proti šikaně. Školní psychologové, alternativní výchova pro děti s problémy chování.

KSČM	TOP 09	ODS	ÚSVIT
Zavedení jednotných osnov. Ochrana čistoty Českého jazyka.	Podpora počítačové a finanční gramotnosti a jazykové vybavenosti občanů.	Angličtina od první třídy, atraktivnější matematika, svoboda volby vzdělávací cesty, individuální přístup k dítěti a rozvoj talentu.	

S výjimkou názoru KSČM, která odmítá závěry kurikulární reformy a prosazuje jednotné osnovy, je na zbývajících cílech všeobecný konsenzus. Především jde o podporu výuky jazyků – hlavně angličtiny, finanční gramotnosti a informační gramotnosti. Nejpropracovanější je program KDU-ČSL. ČSSD akcentuje důraz na garanci kvality vzdělávání pro všechny žáky. V širších programech ostatních stran jsou však závěry podobné.

Reforma financování

	ČSSD	ANO	KDU-ČSL
Reforma financování		Navýšení o 2% ročně, změníme stávající systém, v němž se školám finančně vyplácí hledět především na počty studentů a žáků bez ohledu na kvalitu.	Přiměřené financování školství z veřejných i ostatních zdrojů• Výdaje na školné na vyšší odborné škole, základní umělecké škole a na volnočasové aktivity zařadíme mezi odečitatelné položky ze základu daně. Řidičský průkaz a svářečské zkoušky se stanou povinnou kompetencí, hrazenou ze školních prostředků, pro absolventy oborů, u nichž jsou tyto dovednosti vyžadované v praxi.

KSČM	TOP 09	ODS	ÚSVIT
Financování posilující efektivitu a kvalitu. Podpora stipendií.	3 miliardy za tři roky na podporu kvalitních učitelů.	Jasně a transparentní financování, žáci stejného věku mají nárok na stejný příspěvek.	Více peněz, podpora nadaných, financování podle kvality škol, financování podle uplatnitelnosti na trhu práce.

Všeobecná shoda je v tom, že je nutné změnit systém financování. Čeká nás velká diskuse o parametrech této změny. Volební programy se do podrobností tohoto žhavého tématu raději nepouštějí. Shodují se však na nutnosti vzít za základ normativu třídu a dbát na kvalitu vzdělávání.

Levicové strany akcentují stejnou dostupnost vzdělávání – jádrem systému jsou veřejné školy, pravicové rovnost financování všech typů škol bez rozdílu zřizovatele.

Rozvoj sítě škol

	ČSSD	ANO	KDU-ČSL
rozvoj sítě škol		Oborová optimalizace SŠ.	

KSČM	TOP 09	ODS	ÚSVIT
		Bránění rušení škol na venkově, zachování víceletých gymnázií.	

V této oblasti nejsou výrazné rozpory. Jde přitom spíše o kompetenci zřizovatelů. ODS akcentuje zachování víceletých gymnázií, když levicové strany akcentují rovnost přístupu ke vzdělávání. Ke všeobecné shodě zatím nedošlo, je tedy předpoklad zachování víceletých gymnázií.

Přijímací zkoušky na SŠ

	ČSSD	ANO	KDU-ČSL	KSČM	TOP 09	ODS	ÚSVIT
Přijímací zkoušky na SŠ			Zjednodušení.				

Je zvláštní, že toto téma není obsahem předvolebních materiálů. O změně systému přijímacích zkoušek se přitom velmi diskutuje, uvažuje se i o zavedení povinných přijímacích zkoušek.

SOU, trh práce, technické a přírodovědné vzdělávání

	ČSSD	ANO	KDU-ČSL
SOU, trh práce, technické a přírodovědné vzdělávání	Potřeby trhu práce, vliv tripartity, praktická výuka u zaměstnavatelů, podpora technického a přírodovědného vzdělávání.	Rozšíření počtu SOU, predikce kvalifikačních požadavků trhu práce, praktická výuka ve firmách, daňové asignace, podpora technického a přírodovědného vzdělávání.	Spolupráce odborných škol a podniků. Rozšíření odpočtu nákladů za praxi učňů, v provozu až do výše 50 %. Společné projekty odborných škol a partnerských podniků, daňové zvýhodnění spolupracujících podniků.

KSČM	TOP 09	ODS	ÚSVIT
Podíl zaměstnavatelů na financování, podpora technického a přírodovědného vzdělávání.	Rozvoj podle požadavků trhu práce, stipendia pro vybrané obory.	Daňové zvýhodnění spolupracujících zaměstnavatelů, podpora technického a přírodovědného vzdělávání.	Úzká propojenost školství s národním hospodářstvím, podpora praktických škol, podpora středního technického školství.

V této oblasti je všeobecná snaha o reformu a podporu technického vzdělávání a nutnosti zvýšit spolupráci se zaměstnavateli.

Maturita, učňovské a mistrovské zkoušky

	ČSSD	ANO	KDU-ČSL	KSČM	TOP 09	ODS	ÚSVIT
Maturita, učňovské a mistrovské zkoušky	Finanční a obsahová stabilita maturity. Zavedení mistrovské zkoušky.		Maturita jako vstupenka na VŠ, státní, garance kvality, lepší uplatnění na trhu práce.			Jasná a stabilní pravidla maturity.	

Diskuse o maturitě rozhodně není ukončena, přesto se toto téma nestalo hlavním tématem voleb. Shoda je na nutnosti vytvoření stabilních ekonomicky přijatelných podmínek zkoušky. O konkrétních opatřeních bude nutné ještě diskutovat.

Vyšší odborné školství

	ČSSD	ANO	KDU-ČSL	KSČM	TOP 09	ODS	ÚSVIT
Vyšší odborné školství			Transformace na vysokoškolské studijní obory profesních bakalářů neuniverzitního typu.		Transformace na VŠ nižšího stupně.		

Transformace VOŠ na vysoké školy nižšího stupně zmiňují pouze KDU-ČSL a TOP 09. Druhou variantou je ponechat současný stav a upravit uznávání kreditů. Názory nejsou v přímém rozporu.

Soukromé a církevní školství

	ČSSD	ANO	KDU-ČSL	KSČM	TOP 09	ODS	ÚSVIT
Soukromé a církevní školství			Rozšíření kapacit církevních škol.			Stejně podmínky financování bez ohledu na zřizovatele.	

Levicové strany akcentují stejnou dostupnost vzdělávání – jádrem systému jsou veřejné školy, pravicové rovnost financování všech typů škol bez rozdílu zřizovatele. V programu však tuto problematiku zmiňuje pouze KDU-ČSL a ODS.

Školné na VŠ

	ČSSD	ANO	KDU-ČSL
Školné na VŠ	Ne.	Ne.	Podporované spoření a půjčky, stipendia.

KSČM	TOP 09	ODS	ÚSVIT
Ne.	Zavedení školného, – osobní motivace studenta, systém stipendií a půjček.	Revize stávajících poplatků, podpora řádně studujících.	Ne zavedení plošného školného, možnost zavedení sankčního školného.

V minulém období pravicové strany školné neprosadily, od záměru v podstatě ustoupily, ale rozpory v této oblasti zůstaly.

VŠ, akreditační procesy

VŠ, akreditační procesy	ČSSD	ANO	KDU-ČSL
		Financování části normativu VŠ podle vládních rozvojových priorit, podpora kvality.	Diferenciace vysokých škol na výzkumné, vzdělávací a profesní; rozšíření hodnocení podle kvality a potřeby, změny v akreditaci.

KSČM	TOP 09	ODS	ÚSVIT
Optimalizace sítě, zavedení stipendií, dostupné koleje a menzy, náročné akreditace.	Diferenciace vysokých škol, několik prestižních, podpora nižších.	Konkurenční prostředí, stabilizace financování podle specifického poslání jednotlivých škol, transparentní standardy akreditací.	

I v této oblasti je možný konsens v rámci přípravy nového vysokoškolského zákona. Uplatnitelná je myšlenka diferenciací vysokých škol a zpřísnění akreditačního procesu.

Celoživotní vzdělávání

Celoživotní vzdělávání	ČSSD	ANO	KDU-ČSL	KSČM	TOP 09	ODS	ÚSVIT
	Především prostřednictvím stávajících škol.				Systém celoživotního vzdělávání.		

Ani tento problém se nestal hlavním tématem voleb. ČSSD akcentuje podporu a využití veřejných škol a TOP 09 bez upřesnění podporují systém celoživotního vzdělávání. V této oblasti lze zjevně dosáhnout shody.

Podpora sportu

	ČSSD	ANO	KDU-ČSL	KSČM	TOP 09	ODS	ÚSVIT
Podpora sportu		Stabilní prostředí financování sportovních klubů s důrazem na práci s mládeží, prostředí podporující spolufinancování sportovních činností.	Především podpora dětí a mládeže.	Dostupnost, podpora nízko příjmových rodin.		Nový zákon o sportu zavede transparentní, jasná a spravedlivá pravidla financování. Samostatná kapitola státního rozpočtu.	Školy by měly povinně nabízet odpolední sportovní kroužky, rekonstrukce hřišť.

Udržitelnost financování sportu a podpora mládeže jsou společnými prvky podpory. KSČM navíc akcentuje podporu nízko příjmových skupin a rodin. Úsvit navrhuje větší zapojení škol.

Využití evropských fondů

	ČSSD	ANO	KDU-ČSL	KSČM	TOP 09	ODS	ÚSVIT
Využití evropských fondů	Pro modernizaci škol a vybavení.	Efektivní využívání.	Zjednodušení čerpání z fondů EU pro plošné využití zejména základními školami, změna kompetencí, kvalitní vybavení škol.			Podpora technického vzdělávání.	

Názory stran vycházejí z obecného názoru škol. V oblasti využívání fondů je nutné provedení změn v podmínkách čerpání a strany se na tom shodují. Přehodnocení priorit ve prospěch vybavení škol a podpory technického vzdělávání

Podpora volnočasových aktivit, zájmového vzdělávání a školských služeb

	ČSSD	ANO	KDU-ČSL
Podpora volnočasových aktivit, zájmového vzdělávání a školských služeb	Udržení cenově dostupného systému, udržení cenově dostupného systému, školního stravování.		Dotační podpora, prevence, podpora zdravého životního stylu, podpora systému mimoškolního vzdělávání.

KSČM	TOP 09	ODS	ÚSVIT
Prosazování bezplatného vstupu do Národního muzea, Národní galerie a dalších podobných kulturních institucí jako součásti vzdělávání celého národa, podpora školního stravování.			

ČSSD a KDU-ČSL se shodují na nutnosti podpory těchto oblastí s nutností zachování obecné dostupnosti školských služeb.

Ve svém programu má školní stravování pouze ČSSD. Ostatní strany však nejsou zásadně proti podpoře, problém však souvisí s financováním.

Neparlamentní strany

	Strana zelených	Piráti	Strana svobodných občanů	SPOZ
Kapacity MŠ				Zvýšení kapacity.
Školní stravování				
Integrace, svobodný přístup ke vzdělávání	Všeobecná předškolní konzultace pro všechny děti rok před zápisem do základní školy.		Nerušit zvláštní školy.	
Učitelé, vzdělávání a odměňování učitelů	Významně zvýšené platy v souvislosti s kariérním řádem, zavedení tvůrčího volna, zavedení kariérního řádu.		O vzdělávání učitelů by se neměly starat byrokratické státní agentury.	Bezodkladné navýšení platů.

Obsah výuky, výchovné prostředí	Podpora informatiky, programování, osvěty. rizik on line prostředí, environmentální výchova a její propojení se životem. Standardizovaný zápis do ZŠ.	Respekt k individuálnímu nadání. Učebnice na webu, svobodný softwear ve škole i doma.	Vznik vzdělávacího systému, který by jeho aktérům ponechával maximální svobodu při výběru formy i obsahu vzdělávání, právo rodičů na výchovu svých dětí a omezoval vliv státu na proces vzdělávání jednotlivce. Obsah a forma výuky by měly být výhradně na domluvě mezi učiteli, školou a rodiči Zrušení 9. ročníku ZŠ	Jednotné osnovy. Vlastenecká výchova, výchova k evropské sounáležitosti.

Otevřená škola	Rozvoj komunitních funkcí školy: společenského, kulturního a vzdělávacího centra místních společenství.			
Reforma financování	Zachování sítě ZŠ včetně málotřídek, 6% HDP na školství, Inovace, partnerství, a projekty.	Zvýšíme procento rozpočtu.	Každá škola si bude sama hospodařit se svými penězi a přebytek si bude moci ponechat do dalšího roku. Stejná finanční podpora pro všechny školy, včetně soukromých.	Financování podle uplatnění absolventů na trhu práce. Normativní vymezení vztahu pedagog – žák.
Rozvoj sítě škol	Omezení role víceletých gymnázií zvýšením kvality ZŠ.	Svobodná volba způsobu vzdělávání, rovné podmínky.	Podpora domácího vzdělávání.	

Přijímací zkoušky na SŠ				
SOU, trh práce, technické a přírodovědné vzdělávání	Daňové zvýhodnění spolupracujících škol. Praktická výuka u firem.			Podpora technického vzdělávání.
Maturita a mistrovské zkoušky, Učňovské zkoušky	Stabilizace se stejnou úrovní kvality.		Ne státní maturitě.	Maturita je jedním ze standardů vzdělání. Bude proveden finanční audit a vyvození personální odpovědnosti za průtahy a neúměrné náklady projektu státních maturit. Podpora učňovských a mistrovských zkoušek.
Soukromé a církevní školství			Podpora financování soukromého školství.	

školné na VŠ	Ne.	Finanční náklady nechceme přesouvat na studenty.	Ano. Stipendia, půjčky.	Ne. Zavedení penalizačních poplatků.
VŠ	Autonomie VŠ, odpolitizování, hodnocení na základě kvality škol, autonomie při jmenování docentů a profesorů.		Stejné financování soukromých a veřejných škol.	Důraz na kvalitu.
Akreditační procesy				Zpřísnění procesů.
Kvalita vzdělávání	Hodnocení slouží učení, ne kontrole. Testování má být na všech stupních vzdělávacího systému užíváno jako průběžná zpětná vazba především pro žáky, učitele a školy, nikoliv jako pouhá kontrola nebo dokonce jako sankční nástroj.			
Celoživotní vzdělávání		Umožníme studium i mimo školské struktury.		

Podpora sportu				Zvýšení financování, podpora především masového a rekreačního sportu, podpora mimoškolních aktivit, jednotný informační systém.
Využití evropských fondů				
Podpora volnočasových aktivit				

Koaliční strany a koaliční dohoda

	ČSSD	ANO	KDU-ČSL	Koaliční dohoda
kapacity MŠ	Státní podpora, včetně jeslí, podpora výchovné a vzdělávací funkce.	Rozšíření počtu. Zlepšení možnosti zřizování.	Investiční program pro rozšíření s předností pro malé obce.	S využitím evropských fondů a dotací ze státního rozpočtu poskytneme obcím prostředky na vytvoření dostatečné kapacity mateřských škol a jeslí. Podpoříme vznik firemních školek se zajištěním odborného vzdělávacího programu a odbornosti učitele.
Školní stravování	Udržení cenově dostupného systému.			Zasadíme se o udržení cenově dostupného systému školního stravování.
Integrace, svobodný přístup ke vzdělávání	Povinný poslední ročník MŠ.			Poslední rok předškolního vzdělávání zavedeme v zásadě jako povinný. V otázce povinné přípravy dítěte na základní vzdělávání od 5 let prosazujeme varianty, které jsou v souladu s legislativou pro první stupeň základní školy.

Řízení školství, rozvoj sítě škol	Omezení zbytečné administrativy.	Oborová optimalizace SŠ.		
Učitelé, odměňování učitelů	Zvyšování mezd podle ekonomických možností, Podpora vzdělávání učitelů, zavedení kariérního řádu.	Zavedení kariérního řádu	Učitel jako profesní skupina, ochrana osobnosti učitele před agresivitou, Dobře připravení a motivovaní učitelé, reforma fakult, zavedení kariérního řádu, podpora atestací a kvalifikačních předpokladů.	Podle ekonomických možností státu se zasadíme o zvyšování mezd zaměstnanců ve školství včetně nepedagogických pracovníků. Zavedeme efektivní kariérní řád pro učitele, který bude propojen s motivačním ohodnocením učitelů. Ve spolupráci s pedagogickými fakultami se zasadíme o zlepšení přípravy učitelů na jejich profesi.
Obsah výuky, výchovné prostředí, kvalita vzdělávání	Posílení, garance kvality škol.	Podpora výuky jazyků – nejen anglického.	Zdravé výchovné prostředí a kvalitní obsah výuky, etická výchova, ekologická výchova, mediální výchova, boj proti šikaně, školní psychologové, alternativní výchova pro děti problémy chování Spolupráce s rodiči, celodenní otevření škol okolím, podpora integrace	Podpoříme jazykové vzdělávání v jazycích důležitých na otevřeném trhu práce. Posílíme etickou výchovu a formy vzdělávání k aktivnímu občanství na školách (po vzoru osvědčených zkušeností z vyspělých demokratických zemí). Posílíme kontrolu úrovně vzdělávání včetně kvality základních, středních a vysokých škol tak, aby ji stát mohl svým občanům garantovat.

Reforma financování		Navýšení o 2% ročně, změníme stávající systém, v němž se školám finančně vyplácí hledět především na počty studentů a žáků bez ohledu na kvalitu.	Přiměřené financování školství z veřejných i ostatních zdrojů• Výdaje na školné na vyšší odborné škole, základní umělecké škole a na volnočasové aktivity zařadíme mezi odečitatelné položky ze základu daně. řídičský průkaz a svářečské zkoušky staly povinnou kompetencí, hrazenou ze školních prostředků, pro absolventy oborů, u nichž jsou tyto dovednosti vyžadované v praxi.	
Přijímací zkoušky na SŠ			Zjednodušení.	
SOU, trh práce technické a přírodovědné vzdělávání	Potřeby trhu práce, vliv tripartity, praktická výuka u zaměstnavatelů. Podpora technického a přírodovědného vzdělávání.	Rozšíření počtu SOU, predikce kvalifikačních požadavků trhu práce, praktická výuka ve firmách, daňové asignace Podpora technického a přírodovědného vzdělávání.	Spolupráce odborných škol a podniků. Rozšíření odpočtu nákladů za praxi učňů v provozu až do výše 50 %. společné projekty odborných škol a partnerských podniků, daňové zvýhodnění spolupracujících podniků.	Budeme prosazovat opatření, která umožní větší sepětí středního odborného školství s potřebami trhu práce včetně celoživotního vzdělávání. Více praktické výuky by mělo probíhat u zaměstnavatelů samotných (prvky tzv. duálního systému). Podpoříme motivaci studovat přírodovědné a technické obory.

Maturita, učňovské a mistrovské zkoušky	Finanční a obsahová stabilita, zavedení učňovské a mistrovské zkoušky.		Garance kvality, vstupenka na VŠ Státní, garance kvality, lepší uplatnění na trhu práce.	
vyšší odborné školství			Transformace na vysokoškolské studijní obory profesních bakalářů neuniverzitního typu.	
Soukromé a církevní školství			Rozšíření kapacit církevních škol.	
Školné na VŠ	Ne.	Ne.	Podporované spoření a půjčky, stipendia.	Školné ani zápisné nepřipustíme. Garantujeme bezplatné vysokoškolské vzdělání na veřejných a státních vysokých školách.
VŠ a akreditační procesy		financování části normativu VŠ podle vládních rozvojových priorit, podpora kvality.	Diferenciace vysokých škol na výzkumné, vzdělávací a profesní; rozšíření hodnocení podle kvality a potřeby, prosadíme změny v akreditačních procesech.	Podpoříme posilování kvality v prostředí vysokých škol i Akademie věd ČR a vytváření podmínek umožňujících budování špičkových škol doktorských studií.
Celoživotní vzdělávání	Především prostřednictvím stávajících škol.			Celoživotní vzdělávání budeme organizovat především prostřednictvím stávajících škol, školských a učňovských zařízení.

Podpora sportu		stabilní prostředí financování sportovních klubů s důrazem na práci s mládeží, prostředí podporující spolufinancování sportovních činností.	Především podpora dětí a mládeže.	<p>Budeme podporovat zdravý životní styl, který je podstatnou složkou zdravotního stavu i schopnosti občana aktivně působit v moderní společnosti. Navýšíme čerpání z fondu prevence zdravotních pojišťoven na boj s obezitou mládeže.</p> <p>Ve vzdělávacích programech posílíme výchovu ke sportu a zdravému životnímu stylu.</p> <p>Budeme motivovat k vytváření finančně dostupných sportovně-rekreačních programů v rámci mimoškolní činnosti.</p> <p>Chceme stabilní prostředí financování sportovních klubů s důrazem na práci s mládeží, prostředí podporující spolufinancování sportovních činností.</p> <p>Připravíme nový zákon o podpoře sportu.</p> <p>Úkolem státu je postupně zajistit pro sport vícezdrojové financování ze státního rozpočtu, rozpočtu krajů, obcí a sponzorských zdrojů.</p> <p>Stanovíme kritéria pro veřejnou podporu mezinárodních sportovních akcí v České republice.</p> <p>Vytvoříme podmínky pro trenéry a sportovní instruktory mládeže včetně příležitostí pro druhou kariéru aktivních sportovců.</p> <p>Podpoříme občanská sdružení, spolky, neprofesionální organizace působící v oblasti sportu a tělovýchovy a jejich transparentní financování ze státního rozpočtu.</p>
----------------	--	---	-----------------------------------	---

Využití evropských fondů	Pro modernizaci škol a vybavení.	Efektivní využívání.	Zjednodušení čerpání z fondů EU pro plošné využití zejména základními školami. Navrhujeme priority, které budou z fondů EU přednostně zajišťovány, kvalitní vybavení škol.	Zasadíme se o využití prostředků z evropských fondů na modernizaci škol a jejich vybavení
Podpora volnočasových aktivit	Udržení cenově dostupného systému.		Dotační podpora, prevence, podpora zdravého životního stylu.	Podpoříme zájmové vzdělávání a mimoškolní aktivity dětí a mládeže.

Tabulka ukazuje nalezenou shodu v programech stran, které utvořily vládní koalici. Koaliční smlouva popisuje zásadní cíle v rozvoji vzdělávání v dalších čtyřech letech.

Tři oblasti v koaliční dohodě popsány nejsou, ale vláda se jimi bude muset zabývat. Jde o řešení maturitní zkoušky a přijímacího řízení na střední školy, reformu financování (s níž souvisí i optimalizace sítě škol a financování a kapacity církevních škol) a řešení postavení vyšších odborných škol v systému.

Lze očekávat principiální shodu, zřejmě se však bude debatovat o konkrétních opatřeních.

5. Rozbor shod a rozdílů na základě komparace cílů hlavních politických stran v ČR, srovnání s návrhem Hlavních směrů vzdělávací politiky do roku 2020

Na základě provedené komparace programů politických stran je možné vytvořit tři kategorie problémů.

Problémy, u nichž lze předpokládat shodu u většiny stran

Problémy, u nichž lze předpokládat shodu, ale je nutné ještě důkladně prodiskutovat míru a konkrétní podobu opatření

Problémy, u nichž shodu očekávat nelze

Jsem si při tom vědom toho, že volební programy politických stran jsou zatíženy velkou obecností a jakýmsi permanentním populismem. Je to pochopitelné, protože jejich smyslem je oslovit co nejvíce voličů a získat je na svou stranu. S výjimkou nosných kontroverzních témat není nutné jít do hloubky či rozvíjet rozpory.

V letošních volbách v oblasti školství takto nosné téma nebylo. Nestala se jím ani maturita, protože již před volbami v podstatě došlo k základní shodě. Nestalo se jím ani školné na vysokých školách, protože pravicové strany před volbami změnilly názor a myšlenku školného v podstatě opustily.

V některých případech tedy bylo nutné k hodnocení shod a rozporů použít širší programový rámec či ideologii politických stran a hnutí, případně hodnocení jejich minulých kroků.

Při kategorizaci problémů jsem se rozhodl eliminovat skutečně krajní názory, které se objevují především v programu Strany svobodných občanů a Pirátů, částečně i v programech KSČM, Hnutí Úsvit a Strany práv občanů.

Jde především o oblasti kurikulární reformy - systému rámcových a školních vzdělávacích programů, které některé z těchto stran zásadně odmítají, či o systém státní správy a samosprávy školství a jeho řízení. Tyto oblasti mají sice nedostatky, ale rozbití struktury

vzdělávacích programů a změna systému řízení školství na základě vymezených pravomocí obcí, krajů a státní správy v nejbližších deseti až dvaceti letech nelze očekávat.

Problémy, u nichž lze předpokládat shodu u většiny stran.

Podpora zvýšení kapacit MŠ

Dostupnost vzdělávání i na venkově

Podpora zavedení kariérního řádu a zkvalitnění odměňování učitelů

Důraz na stabilitu systému, žádné převratné změny

Podpora výuky jazyků – hlavně angličtiny, finanční gramotnosti a informační gramotnosti

Důraz na kvalitu škol a garanci kvality

Další rozvoj rámcových a školních vzdělávacích programů

Nutnost reformy financování

Podpora technického vzdělávání a odborného školství, spolupráce se zaměstnavateli

Stabilní ekonomicky přijatelné podmínky maturitní zkoušky

Vytvoření nového vysokoškolského zákona, diferenciacie vysokých škol a zpřísnění akreditačního procesu

Podpora celoživotního vzdělávání

Udržitelnost financování sportu a podpora především sportu mládeže

Provedení změn ve způsobu čerpání fondů, přehodnocení priorit a zjednodušení

Problémy, u nichž lze předpokládat shodu, ale je nutné ještě důkladně prodiskutovat míru a konkrétní podobu opatření

Podpora integrace žáků se specifickými potřebami

Parametry reformy financování

Obsah a organizace maturitní zkoušky

Povinný poslední rok MŠ

Dílní změny v kompetencích obcí, krajů a státu

Podpora dostupnosti a rozvoje zájmového vzdělávání a školních služeb

Problémy, u nichž shodu očekávat nelze

Zavedení a podpora dětských skupin jako formy předškolního vzdělávání

Zvýšení kapacit církevních škol

Rovnost ve financování všech zřizovatelů proti prioritní podpoře veřejných škol

Zavedení školného na vysokých školách

Komparace cílů politických stran a dokumentu Hlavní směry vzdělávací politiky do roku 2020

Základem pro novou koncepci se může stát dokument Hlavní směry vzdělávací politiky do roku 2020 (Hlavní, 2013).

V tomto dokumentu je popsáno pět hlavních problémů současného školství a návrh jejich řešení.

Srovnáme nyní tato navrhovaná řešení s výše popsanými cíli politických stran.

Hlavní směry vzdělávací politiky do roku 2020	Problémy, u nichž lze předpokládat shodu u většiny stran a u nichž lze předpokládat shodu, ale je nutné ještě důkladně prodiskutovat míru a konkrétní podobu opatření
1. Posílení relevance a prestiže školy a školního vzdělávání.	
Propojit výuku ve škole s procesy vzdělávání, které dnes probíhají mimo školu, na internetu a prostřednictvím dalších médií. Škola by je měla nejen reflektovat a využívat, ale také aktivně usměrňovat a doplňovat.	
Rozšířit možnosti dosažitelného vzdělání uznáváním výsledků neformálního vzdělávání a informálního učení (tedy programů mimo školu nebo aktivit přímo v oborech praxe).	
Monitorovat mimoškolní vzdělávání a nevytvářet podmínky pro synergie zdrojů mimoškolního vzdělávání (zejména včetně médií a sociálních sítí) tak, aby napomáhaly a podporovaly dosažení cílů školního vzdělávání.	Podpora dostupnosti a rozvoje zájmového vzdělávání a školních služeb. Udržitelnost financování sportu a podpora především sportu mládeže.

Posilovat roli škol jako center podpory celoživotního učení.	Podpora celoživotního vzdělávání.
2. Odstranění slabých míst vzdělávacího systému	
Zvýšit dostupnost a význam předškolního vzdělávání tak, aby kvalitní předškolní vzdělávání bylo dostupné všem dětem starším čtyř let bez ohledu na zaměstnanost matky či jiné okolnosti na straně rodiny dítěte.	Podpora zvýšení kapacit MŠ. Povinný poslední rok MŠ.
Zvýšit otevřenost a prostupnost vzdělávacího systému, mimo jiné zabezpečením dostatečného společného základu kurikula na každé úrovni vzdělávání jako opory pro pokračující vzdělávací cesty.	Podpora integrace žáků se specifickými potřebami. Dostupnost vzdělávání i na venkově.
Odstranit slepé vzdělávací cesty, navázat strukturu vzdělávacího systému na kvalifikační rámce uznávané v Evropě, včetně systémového začlenění vyššího odborného vzdělávání.	
Posílit skutečnou diverzifikaci vysokoškolského vzdělávání ve vazbě na strukturu studijních programů ustálenou v rámci evropských integračních procesů ve vysokém školství.	Vytvoření nového vysokoškolského zákona, diferenciacie vysokých škol a zpřísnění akreditačního procesu.
Zvýšit prostupnost a relevanci odborného vzdělávání tak, aby se maximálně zvýšila jeho efektivita a užitečnost pro absolventy a zaměstnavatele.	Podpora technického vzdělávání a odborného školství, spolupráce se zaměstnavateli.
Klást větší důraz na klíčové kompetence ve všeobecném i odborném vzdělávání, aby se zvýšila možnost uplatnění absolventů na pracovním trhu a v dalším studiu a to nejen ihned po absolutoriu, ale i dlouhodobě, a aby absolventi byli dostatečně kompetenčně vybaveni také pro aktivní občanskou roli.	Podpora technického vzdělávání a odborného školství, spolupráce se zaměstnavateli.

<p>Průběžně a systematicky monitorovat průchod žáků vzdělávacím systémem a upravovat vzdělávací dráhy s ohledem na kvalitu, efektivitu a prostupnost systému.</p>	
<p>3. Ověřitelné standardy jako předpoklad zajišťování kvality</p>	<p>Podpora výuky jazyků – hlavně angličtiny, finanční gramotnosti a informační gramotnosti.</p> <p>Důraz na kvalitu škol a garanci kvality.</p>
<p>Zpracovat Národní program vzdělávání jako základ soustavy rámcových vzdělávacích programů a východisko pro jejich komplexní revizi po roce 2020; zabezpečit jeho propojení s kvalifikačním rámcem pro vysoké školství a s Národní soustavou kvalifikací.</p>	
<p>Vytvořit a periodicky aktualizovat respektované a srozumitelné vzdělávací standardy pro jednotlivé stupně vzdělávacího systému, a to v souladu s přehledněji strukturovanými obecnými rámci v RVP.</p>	<p>Další rozvoj rámcových a školních vzdělávacích programů.</p>
<p>Definovat náplň standardů jako státem garantovaná, jasně vymezená a relativně sevřená očekávání toho, které vědomosti, dovednosti by každý člověk měl získat v jednotlivých fázích svého vzdělávání.</p>	
<p>Na náročné standardy navázat i hodnocením výsledků, aby bylo možné hodnotit vzdělávací systém jako celek. Zároveň budou standardy sloužit jako referenční bod pro formativní hodnocení během celého studia.</p>	<p>Stabilní ekonomicky přijatelné podmínky maturitní zkoušky.</p>
<p>Nastavit standardy tak, aby bylo možné propojit monitorování výsledků a přidané hodnoty škol i s poskytováním zpětné vazby učitelům a žákům z pohledu jejich pokroku ve vzdělávání.</p>	

<p>Vytvořit monitorovací systém tak, aby identifikace silných i slabých míst škol i celého vzdělávacího systému zároveň podpořila školy a žáky ve zlepšování výsledků.</p>	<p>Podpora výuky jazyků – hlavně angličtiny, finanční gramotnosti a informační gramotnosti.</p> <p>Důraz na kvalitu škol a garanci kvality.</p> <p>Další rozvoj rámcových a školních vzdělávacích programů.</p>
<p>4. Role učitelů jako předpoklad kvalitní výuky</p>	
<p>V souladu s definovanými funkcemi školy zdůraznit roli učitele jako pomáhající profese zaměřené na podporu žáka v průběhu jeho vzdělávací cesty.</p>	
<p>Proměnit roli učitelů jednak revizí systému jejich počáteční přípravy s důrazem na kompetenční výuku, na získávání i uplatňování odborných poznatků souběžně s výukovou praxí, s důrazem na rozvoj žákovy osobnosti v demokratickém duchu, jednak zavedením systému profesního růstu.</p>	
<p>Zlepšit profesní přípravu učitelů posílením objemu praktické složky v počátečním vzdělávání učitelů, úpravou kurikula pedagogických oborů, s důrazem na kompetenční výuku a společně vypracované standardy, a vymezením jasného standardu učitelské profese.</p>	
<p>Podpořit profesní rozvoj učitelů zaváděním a rozvojem podpůrných mechanismů usnadňujících výkon učitelského povolání, jako jsou mentoring, další vzdělávání, sdílení dobré praxe a rovněž oddělení mechanických a administrativních úkonů od učitelovy pedagogické práce.</p>	

Podporovat pedagogickou přípravu a profesní rozvoj vyučujících vysokých škol.	
Podporovat učitelství jako elitní a atraktivní povolání stanovením jasné kariérní perspektivy učitelské profese a otevřením vzdělávacího systému pro další odborníky.	Podpora zavedení kariérního řádu a zkvalitnění odměňování učitelů.
5. Kvalitní řízení vzdělávacího systému a posilování jeho kapacity	Důraz na stabilitu systému, žádné převratné změny. Provedení změn ve způsobu čerpání fondů, přehodnocení priorit a zjednodušení.
Systematicky zvyšovat řídicí a implementační kapacity jednotlivců i institucí.	
Jednoznačně vymezit role, pravomoci a zodpovědnosti všech aktérů.	Dílčí změny v kompetencích obcí, krajů a státu.
Vytvořit a rozvíjet podpůrné nástroje a instituce, které pomohou učitelům lépe učit a ředitelům a akademickým orgánům lépe řídit vzdělávací i podpůrné procesy.	
Nastavit MŠMT jako koncepční a strategické centrum, které rozvíjí vzdělávací systém na národní úrovni a zajišťuje kontinuitu a sdílení vzdělávací politiky.	Dílčí změny v kompetencích obcí, krajů a státu.
Zlepšit veřejnou dostupnost dat o vzdělávacím systému a vzdělávání a nastavit systém pravidelné evaluace vzdělávací politiky.	
Zkvalitnit výzkum v oblasti vzdělávání a zvýšit jeho využití v praxi.	

Z tabulky vyplývá, že strategie je zpracována podrobněji a odborněji než programy politických stran. To ale není překvapivé. V základních principech se závěry shodují

s možným konsenzem politických stran. Materiál Hlavní směry vzdělávací politiky lze použít jako základ k dalšímu jednání.

Po roce diskusí se v tuto chvíli čeká na novou vládu a nového ministra, který již prohlásil, že tento dokument skutečně použije pro další jednání.

I když se některá témata v programech politických stran nevyskytují, nejsou kontroverzní a lze očekávat shodu nad takto nastavenými principy.

V koncepci se však vůbec nehovoří o financování a o reformě financování

Není zde konkrétně zmíněna ani problematika dostupnosti školských služeb, jako stravování a mimoškolní zájmové vzdělávání, ani problematika sportu.

Závěr

Při vytváření koncepcí je nutné dbát na dlouhodobou perspektivu těchto koncepcí.

Podle teorie konsenzu a konfliktu, jak ji popisuje E. Pecka (2010, s. 156, 158) „vyjadřují konsenzus a konflikt dvě krajnosti v pojetí jevů, které souvisejí s existencí toho či onoho typu sociální struktury.... Faktická nerovnost, protikladnost zájmů, konflikty a rozpory existují v každé společnosti. Konsenzus nemusí znamenat pouhé smiřování rozporů. Může být formou, v níž se konflikty a rozpory projevují tak, aby společnost neztrácela šanci nejen existovat, ale dále se vyvíjet.“

Různost zájmů tedy není nepřekonatelná a schopnost ustoupit, podřít se kompromisu, hledat přijatelná řešení pro všechny není vyjádřením slabosti, ale naopak síly a zodpovědnosti ke společnosti.

Charakter naší společnosti by měl být konsensuální. Vývoj společnosti pak podle Giddense (2001) závisí na spolupráci, závisí na obecném konsenzu mezi jednotlivými aktéry ve vztahu k základním hodnotám. Takovou základní hodnotou je jistě i školství a vzdělávání.

Pokud nedojde ke konsensu všech hlavních politických stran, do jisté míry i stran mimoparlamentních, je nebezpečí, že přijaté koncepce nebudou mít delšího trvání a po čtyřech letech dojde k zásadním změnám.

Tohoto vývoje jsme byli svědky v minulých letech a i podle studie Mc Kinseyho (Klesající, 2010) a Hlavních směrů politiky vzdělávání do roku 2020 (2013) měl negativní vliv na rozvoj českého školství.

Na základě vyjádření dnešních představitelů stran je reálná naděje, že bude přistoupeno ke konsensu, a že nově vytvořená koncepce bude mít dlouhodobější charakter.

Komparace programů hlavních politických stran i srovnání s dokumentem Hlavní směry politiky vzdělávání ukázaly možnosti jak vytvořit strategii, která bude skutečně dlouhodobá, bude vyjadřovat názory většiny společnosti a přinese školství potřebnou stabilitu i potenciál rozvoje.

Tato práce odpověděla na stanovené výzkumné otázky

Vymezila, jaké jsou shody ve vzdělávacích politikách hlavních politických stran.

Vymezila, jaké jsou rozdíly v těchto vzdělávacích politikách a popsala, u kterých z nich je možné předpokládat dohodu, a u kterých to předpokládat nelze.

Konstatuje, že lze na základě analýzy těchto shod a rozdílů vytvořit stabilní strategii rozvoje českého školství.

Náměty pro další směřování výzkumu

Tato práce vycházela především z předvolebních programů politických stran. K podrobnější komparaci a zpřesnění výsledků by bylo třeba hlouběji studovat dlouhodobé koncepční materiály politických stran. Rovněž by bylo zajímavé srovnat tyto programy s cíli politických stran v dalších evropských zemích. Bude zajímavé sledovat, jak v dalším období budou jednotlivé závěry uváděny v život, jak bude v oblasti školství plněna koaliční dohoda vládních stran. Zásadní bude i to, zda bude skutečně v dohledné době vypracována obecně přijatelná strategie rozvoje českého školství a vzdělávání. To jsou náměty, které přesahují možnosti této práce a je možné je rozvíjet v dalších výzkumech.

Literatura a prameny

Literatura

Belcourt, M., Wright P. C. 1998. *Vzdělávání pracovníků a řízení pracovního výkonu*. Praha: Grada Publishing, 1998. ISBN 80-7169-459-2

Bergerová, M. a kol. 2002. *Občanský sektor*. Moravský Beroun: UK Praha, Fakulta humanitních studií, 2002. ISBN 80-86551-07-3

Brož, R. 2012. Vedoucí práce Kalous, J., oponent práce Kitzberger, J. *Strategie vzdělávání v České republice: Národní program vzdělávání*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2012. 129 s. : il. Dp4272

Drulák, P. a kol. 2008. *Jak zkoumat politiku. Kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-385-7

Fiala, P., Pitrová, M. 2003. *Evropská unie*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003. ISBN 80-7325-015-2

Giddens. A. 2001. *Sociologie*. Praha: Argo, 2001

Heywood, A. 2005. *Politické ideologie*. Praha: Eurolex Bohemia, 2005

Kohnová, J. 2004. *Další vzdělávání učitelů a jejich profesní rozvoj*. Praha: UK Praha, Pedagogická fakulta, 2004. ISBN 80-7290-148-6

Pecka, E. 2010. *Sociologie politiky*. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-80-247-2793-6

Rýdl, K. 2003. *Inovace školských systémů*. Praha: ISV nakladatelství, 2003. ISBN 80-86642-17-8

Scruton, R. 1991. *Slovník politického myšlení*. Brno: Atlantis, 1991

Šamalík, F. 1995. *Občanská společnost v moderním státě*. Brno: Doplněk, 1995. ISBN 80-85765-45-4

Vlčková, K. 2006. *Charakteristiky a vývojové trendy školství a vzdělávání v zemích EU*. In Goncová, M. *Vzdělávací politika Evropské unie*. Brno: PdF MU, 2006

Žaloudek, K. 1996. *Encyklopedie politiky*. Praha: Libri, 1996. ISBN 80-85983-11-7

Dokumenty

Cestou ke kvalitě "AUTOEVALUACE" - Vytváření systému a podpora škol v oblasti vlastního hodnocení (CZ.1.07/4.1.00/06.0014). 2012. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, Národní institut pro další vzdělávání, 2012

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky. (2011 – 2015). 2011. Praha: MŠMT, 2011

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ve Středočeském kraji (2011 – 2015). 2012. Praha: Středočeský kraj, 2012

Hlavní směry politiky vzdělávání 2020. 2013. Praha: MŠMT, 2013

Klesající výsledky českého základního a středního školství: fakta a řešení. 2010. Praha: McKinsey & Company, 2010

Koncepce státní politiky v tělovýchově a sportu v České republice. Usnesení vlády č.2/1999 ze dne 6. ledna 1999. 1999. Praha: Vláda ČR, 1999

Národní program rozvoje vzdělávání v České republice – Bílá kniha. 2001. Praha: MŠMT, 2001. ISBN 80-211-0372-8

Reforma financování regionálního školství. 2013. Praha: MŠMT, 2013

Statistická ročenka školství 2011. 2012. Praha: ÚIV, 2012

Strategie proti sociálnímu vyloučení. 2011. Praha: Vláda ČR, 2011

Výroční zpráva České školní inspekce za školní rok 2011/2012. 2013. Praha: ČŠI, 2013

Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy ve Středočeském kraji za školní rok 2012/2013. 2014. Praha: Středočeský kraj, 2014

Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávání v České republice v roce 2012. 2013. Praha: MŠMT, 2013

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících, ve znění pozdějších předpisů

Internetové zdroje

Česká pirátská strana [online]. Praha: Česká pirátská strana, 2013 [cit. 2013-9-20]. Dostupné na WWW: <www.pirati.cz>.

ČSSD [online]. Praha: ČSSD, 2013 [cit. 2013-9-20]. Dostupné na WWW: <www.cssd.cz>.

EU portal [online]. Praha: Český portál, 2014 [cit. 2014-02-11]. Dostupné na WWW: <www.euportal.parlamentnilisty.cz>.

Euractiv, EU Media [online]. Praha: EU Media, 2014 [cit. 2014-02-11]. Dostupné na WWW: <<http://www.euractiv.cz/>>.

Europass, Národní centrum Česká republika, Národní ústav pro vzdělávání [online]. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2014 [cit. 2014-02-11]. Dostupné na WWW: <<http://www.europass.cz/vzdelavani-v-eu/>>.

Hnutí Ano [online]. Praha: Hnutí Ano, 2013 [cit. 2013-9-20]. Dostupné na WWW: <www.anobudelip.cz>.

Hnutí Úsvit přímé demokracie [online]. Praha: Hnutí Úsvit přímé demokracie, 2013 [cit. 2013-9-20]. Dostupné na WWW: <www.hnutiusvit.cz>.

KDU – ČSL [online]. Praha: KDU-ČSL, 2013 [cit. 2013-9-20]. Dostupné na WWW: <www.kdu-csl.cz>.

KSČM [online]. Praha: KSČM, 2013 [cit. 2013-9-20]. Dostupné na WWW: <www.kscm.cz>.

ODS [online]. Praha: ODS, 2013 [cit. 2013-9-20]. Dostupné na WWW: <www.ods.cz>.

Pardubický kraj [online]. Pardubice: Pardubický kraj, 2014 [cit. 2014-02-11]. Dostupné na WWW: <<http://www.pardubickykraj.cz/aktuality/65050/kraj-doporucil-strednim-odbornym-skolam-u-maturitnich-oboru-prijimaci-zkousky?previev=archiv>>.

Senát Parlamentu ČR [online]. Praha: Senát Parlamentu ČR, 2014 [cit. 2014-02-11]. Dostupné na WWW: <<http://www.senat.cz/cinnost/galerie.php?aid=9753>>.

SPOZ [online]. Praha: SPOZ, 2013 [cit. 2013-9-20]. Dostupné na WWW: <www.spoz2013.cz>.

Strana svobodných občanů [online]. Praha: Strana svobodných občanů, 2013 [cit. 2013-9-20]. Dostupné na WWW: <www.svobodni.cz>.

Strana zelených [online]. Praha: Strana zelených, 2013 [cit. 2013-9-20]. Dostupné na WWW: <www.zeleni.cz>.

TOP 09 [online]. Praha: TOP 09, 2013 [cit. 2013-9-20]. Dostupné na WWW: <www.top09.cz>.

Ústecký kraj [online]. Ústí nad Labem: Ústecký kraj, 2014 [cit. 2014-02-11]. Dostupné na WWW: <http://www.kr-ustecky.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=450018&id=1672702&query=p%C5%99ij%C3%ADmac%C3%AD+zkou%C5%A1ky&p1=84858>.

Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 25. 10. – 26. 10. 2013 [online]. Praha: Český statistický úřad, 2013 [cit. 2013 -12-28]. Dostupné na WWW: <<http://www.volby.cz/pls/ps2013/ps2?xjazyk=CZ>>.